

UDVIKLING FOR UDVIKLINGSHÆMMEDE. NR. 8. DEC. 2009

lev
bladet

58. ÅRGANG

På besøg i Blindenetværket:

Et barnesind i en voksen krop

... side 6

ANNONCE

- 4 **Kort nyt**
- 5 **Leder** – Husk at vælge
- 6 **På besøg på Bank-Mikkelsens Vej** – Hvad er livskvalitet for mennesker med udviklingshæmning, som også er blinde og har andre handicap?
- 19 **Nyt fra HANDI Forsikringservice** – Forsikringspræmier 2010
- 21 **Filmanmeldelse** – Jeg bestemmer selv
- 23 **Nyt fra rådgivningen** – Man har selv ret til at vælge botilbud
- 25 **Et møde med andre søskende**
- 26 **LEVs sommerhuse**
- 29 **Kredsgeneralforsamlinger 2010**
- 31 **Debatten** – Katrine har selvfølgelig stemt
- 34 **Historien om Else** – En mor fortæller, kap. 3
- 41 **En hjerneskade sidder ikke oppe i hjernen** – om psykologen Per Lorentzen
- 49 **LEV nyt**
- 50 **Kort nyt**

Danmarks svageste betaler regningen for reformen

En ny rapport fra CASA - Center for Alternativ SamfundsAnalyse – viser, at kommunal-reformen koster dyrt for de svageste, skriver Information. Når tilbuddene til de svageste havner i udbud på det frie marked, så vægter kommunerne økonomi over kvalitet. Socialpædagogernes analysechef, Claus Wendelboe siger: "I stedet for at sende borgerne til gode tilbud i andre kommuner, så ser vi en selvfor-syningstendens i kommunerne, fordi man ikke ønsker at blive afhængig af andre kommuner. Det er, fordi man oplever, at prisen på en plads i en anden kommune, er uforudsigelig. Den styrbarhed, man gerne vil have under en så presset økonomi, den opnår man altså bedst ved at styre tilbuddet selv."

En myte, at forældre sorterer børn fra på grund af mindre handicap

Den udvidede diagnostik af gravide har ikke ført til frasortering af fostre på baggrund af mindre handicap og lette sygdomme, skriver Kristeligt Dagblad. Tværtimod bliver størstedelen af aborterne mellem 12. og 24. uge udført på baggrund af meget svære handicap og fostre, som aldrig ville overleve uden for mors mave. Det viser nye tal fra Samrådet i Region Midtjylland. Det er samrådene, der giver tilladelse til abort efter grænsen for fri abort ved 12. uge. Siden det nuværende tilbud om fosterdiagnostik blev indført i 2004, er antallet af aborter efter 12. uge steget fra omkring 600 årligt til 822 sidste år. De mange dødeligt syge børn, der bliver aborteret, har betydet et stort fald i antallet af børn, der dør før, under eller lige efter fødslen. I Skejby drejede det sig i 2004 om 56 børn. Sidste år var tallet mere end halveret til 25.

Det rummelige arbejdsmarked rykker længere væk

En ny undersøgelse fra LO blandt landets førtidspensionister viser, at næsten halvdelen af de adspurgte mener, at hverken kommuner eller arbejdsgivere gjorde nok for at fastholde dem i en tilknytning til arbejdsmarkedet. Dermed kom de på trods af god vilje til at dele skæbne med omkring 316.000 andre personer med nedsat arbejdsevne, der enten er helt eller delvist udstødt fra arbejdsmarkedet. Det er ifølge en opgørelse fra LO en stigning fra under 300.000 i år 2000. Både forskere, fagbevægelsen og arbejdsgiverne advarer om, at udviklingen er uholdbar, Seniorforsker i arbejdsliv på SFI Helle Holt siger til Information: "De almindelige medarbejdere skal løbe sindssygt stærkt, så det er svært at få plads til folk med nedsat arbejdsevne." Hun henviser til en undersøgelse fra SFI, der viser en stigning fra 25 procent til 48 procent i antallet af ansatte i virksomheder, der opfatter personer med nedsat arbejdsevne som en belastning. Hos Dansk Arbejdsgiverforening kalder man indsatsen på området for en fiasko.

Husk at vælge

Det forekommer formentlig ganske naivt, når jeg minder om, at serviceloven faktisk giver borgere, som er visiteret til et botilbud, ret til at vælge mellem botilbud!

Naiv eller ej, så har Det sociale nævn på Sjælland netop truffet en afgørelse, hvor en kommune nægtede at følge borgerens valg, men blev irrettesat af Det sociale nævn, som man kan se i artiklen i dette blad på side 23. Det sociale nævn fastslog, at i og med at borgeren var visiteret til et tilbud, og det tilbud borgeren ønskede passede til hans behov, så kunne kommunen ikke nægte ham tilbuddet. Kommunen har nu anket sagen til Ankestyrelsen.

Jeg nævner det til trods for, at jeg er helt bevidst om, at situationen i de fleste kommuner er, at der er for få pladser og ikke den store vilje til at bruge andre kommuners tilbud. Lov er imidlertid lov, og I skal være bevidste om de rettigheder, der faktisk eksisterer.

Så husk at bede om nogle valgmuligheder og husk at gøre det på skrift, så det indgår i sagen. Man har faktisk også ret til at flytte til en anden kommune. Så hvis man nu bor i en kommune, som ikke har plads, og man derfor bare skal vente på en bolig, så er det relevant at se sig lidt omkring i nabo-kommunerne.

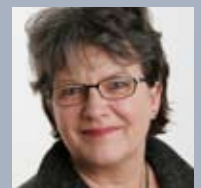
VI BEHØVER JERES HJÆLP

Afslutningsvist vil jeg gerne give en lille status på 2009 og et kig ind i krystalkuglen for 2010. Som året er skredet frem, er det blevet tydeligere og tydeligere, at man i kommunerne nu ikke længere er bundet af de to års karenstid efter kommunalreformen. Jeg hører om besparelser mange steder, hjemtagninger, manglende overholdelse af lovgivningen osv. osv. Det er deprimerende, og det stiller store krav til LEV i de kommende år. Men der er ikke andet for, end at vi må sætte tænderne i flæsket på beslutningstagerne, når vi oplever forringelser og lovbrud.

... vi må sætte tænderne i flæsket på beslutningstagerne, når vi oplever forringelser og lovbrud

Jeg opfordrer alle til at kontakte LEVs lokale kreds og/eller sekretariatet, når der, som man kan frygte, igen kommer besparelser på dagsordenen. Vi har brug for al den dokumentation, vi kan få, til at holde kommunerne fast på, at serviceniveauet *ikke* må forringes yderligere. Tværtimod. Og dokumentationen sidder I med ude i kredsene!

I ønskes alle en rigtig glædelig jul og et godt nytår!

AF SYTTER KRISTENSEN,
LEVs LANDSFORMAND

A close-up, low-angle photograph of a man's face. He has light-colored eyes and is looking upwards. The text 'Et barnesind' is overlaid on the image. The word 'Et' is in white, and 'barnesind' is in a bright green color. The background is a soft, out-of-focus yellow.

Et barnesind

i en voksen krop

Indenfor murene

På et stort område, som rækker ind i både Gladsaxe og Gentofte kommuner, bor der omkring 225 personer med udviklingshæmning. Gladsaxe Kommune driver alle de tilbud, der ligger på Kellersvej, mens Gentofte Kommune står for de tilbud, der ligger på Bank-Mikkelsens Vej.

Området ligger lidt for sig selv omkranset af veje, plankeværk og masser af træer. For en del af beboerne er kontakten med omverdenen begrænset til pædagoger og andet personale. Og omvendt er Kellersvej og Bank-Mikkelsens Vej ikke steder man kommer, hvis man ikke lige har et ærinde der.

Med artiklerne på de følgende sider, og flere artikler i det næste blad, sætter vi fokus på livet på Bank-Mikkelsens Vej eller en del af det i hvert fald. Det er en verden, som ikke gør meget væsen af sig, og hvis beboere kun i meget begrænset udstrækning har mulighed for at sætte dagsordenen for deres eget liv. I dette blad kan du læse om Blindenetværket. Artiklens fokus er på livskvalitet, venskaber og oplevelser for beboerne - og hvilke udfordringer det giver pædagogerne.

Historisk er der fra de nuværende boenheder tråde tilbage til de gamle institutioner for åndssvage. Lillemosegård på Kellersvej blev således etableret i 1883, mens Vangedehuse på Bank-Mikkelsens Vej blev etableret tilbage i 1966.

Selvbestemmelsesret og livskvalitet. Hvordan sikrer man det, når man har en krop og en dåbsattest der er 38 år gammel, men funktionsmæssigt er som en seks måneder gammel baby? Svaret er: Man fortolker og til tider gætter man. Forhåbentlig på et kvalificeret grundlag

Hvis Johnny kunne bestemme, ville han være udenfor det meste af tiden. Helst med en kop kaffe med mælk og sukker. Så ville han sidde der og mærke og høre på, hvordan livet forløb på Bank-Mikkelsens Vej. Pædagogerne har tit en udfordring i at få ham ind i huset igen.

AF NANA TOFT ■ FOTO HANS JUHL

Johnny elsker Birthe Kjær. Han har alle hendes plader. Næsten. Hver dag skråler han med på hendes sange, og fornylig var Johnny i Portalen og høre hende live. Han er også medlem af hendes fan-klub og selvfølgelig hendes største fan.

Johnny vil også allerhelst være udenfor. Også selv om det regner. Så sidder han der og nyder blæsten og luften i sit ansigt. Sidder og sidder. Smiler, hører dem, der går forbi og nyder at hilse på folk.

Et par gange om året besøger han sin bror på Fyn. Og broren og den øvrige familie besøger også Johnny. I ny og næ oplever han en koncert. Sommetider er han på tur i Vangede by.

HEN OVER VEJEN OG TILBAGE IGEN

Resten af tiden bor Johnny i et hus med syv andre beboere på Bank-Mikkelsens Vej i Gentofte. Her har han sit eget værelse på knap 15 kvadratmeter med til-

hørende badeværelse. Her er lige plads til en seng, et skab – og Birthe Kjær.

Han bliver vækket klokken syv om morgenen. Spiser yoghurt. Det kan han godt lide, så det spiser han ni ud af ti morgener. Så drikker han en kop kaffe med mælk og sukker. Får børstet tænder. Klokken ti triller han de 15 meter over til aktivitetscentret Solhuset på den anden side af vejen. Et hus som set udefra er identisk med Bank-Mikkelsens Vej 8: En overdimensioneret lysebrun legoklods, bygget tilbage i 1960'erne, hvor man kan diskutere kvaliteten og æstetikken af den dominerende arkitektur. Der er frokost klokken 12. Dagen slutter klokken 15.30. Så går turen hen over den lille indre vej på Bank-Mikkelsens Vej og tilbage til huset, hvor Johnny bor.

Johnny bliver kørt overalt. For der er ikke meget, han kan selv. Han skal have hjælp til at bevæge sig, for han er afhængig af en kørestol konstant. Han

skal have hjælp til at spise. og drikke – omend han godt kan gribe fat med den ene hånd og hjælpe til. Vende sig i sengen om natten. Komme op om morgenen. Gå i bad. På toilettet. Han kan sige enstavelserord som "Nej", "Ud" og "Jå", der betyder ja. Og ellers er der meget livlig mimik i ansigtet, især ved øjenregionen, der tydeligt tilkendegiver, om der er noget han kan lide – eller det modsatte. Johnny skal nok sige til, hvis der er noget, han er utilfreds med. Siger pædagogerne.

Johnny sidder i huset på Bank-Mikkelsens Vej nummer 8. Midt i husets hjerte. I et mindre køkken-alrum ved et aflangt middagsbord. Klokken nærmer sig 14. Det er torsdag, og Johnny har "hjemmedag". Et par pædagoger rumsterer i køkkenet, rører i en gryde, og et sted, fra et af værelserne, høres et par lydlig udbrud, der ikke lige kan identificeres som ord.

Hvad rummer områderne på Kellersvej og Bank-Mikkelsens Vej i dag egentlig

– læs mere her...

oplevelser
medindflydelse

Johnny er 40 år gammel, men han ligner en i slutningen af 20'erne. Han er høj og fylder godt i kørestolen med sine lange, slanke ben. Hovedet læner sig bagud, virrer en anelse. Øjnene kniber en anelse sammen og kigger i forskellige retninger. Uden at se noget.

Lone, en af pædagogerne, siger til Johnny: "Nu rykker jeg dig lige ind". Og hun rykker ham ind til bordet. Foran ham står en rygende varm tallerken med mad.

Johnny åbner munden. Lone, en af pædagogerne i Johnnys hus, hjælper med at give Johnny mad. Han smiler, og der kommer en række, uarticulerede lyde ud af munden. Det virker som om, han er glad. Det kan være, maden smager godt. Det kan være, han godt kan lide Lone. Det kan være, han tænker på noget, der gør ham glad. Eller noget helt fjerde. For en fremmed er det en gåde, hvad han tænker og føler. Det er

det også en gang i mellem for pædagogerne.

Fortolkning er i det hele taget et centralt ord, når vi taler pædagogisk arbejde med denne gruppe af borgere i Blindenetværket. For selv om beboerne på dåbsattesten er mellem 20 og 60 år, ligger deres funktionsniveau i gennemsnit på halvandet år. Alle er bundet til en kørestol og stort set ingen har et verbalt sprog.

Hvad er livskvalitet, kærlighed, venskab og oplevelser for mennesker med en så begrænset verden? Hvordan sikrer pædagogerne selvbestemmelsesret og medindflydelse til udviklingshæmmede, blinde borgere med et funktionsniveau på under to år? Borgere der skal have hjælp til alt. Bor på værelser, der, hvis de skulle bygges i dag ikke ville leve op til lovbestemmelserne. Når de stort set er usynlige i den brede offentlighed. Når så meget kommunikation er op til

Kellersvej

KELLERSVEJ 10

Kellersvej 10 er et botilbud for 60 voksne udviklingshæmmede med multiple funktionsnedsættelser. Målgruppe er personer i alderen 18-65 år med eksempelvis Downs syndrom, atypisk autisme, epilepsi, fragilt x-syndrom og psykiatrisk overbygning. Boligerne er på mellem 15 og 18 kvadratmeter. Fire boenheder har eget bad og toilet, mens resten må deles om det med en nabo.

KELLERSVEJ 8 OG 9

Kellersvej 8 og 9 er et botilbud for i alt 48 personer. Alle beboere har egen bolig på 15-18 kvadratmeter. Bad og toilet deles med naboen. Kellersvej 8 og 9 er målrettet til midaldrende og ældre udviklingshæmmede beboere. Beboerne har ofte flere handicaps, f.eks. alzheimer, demens/demenslignende symptomer, bevægelsehandicaps, epilepsi, synshandicap.

ANNONCE

Casper og Jesper er venner. Når pædagogerne mærker, at der er et spirende venskab mellem et par af beboerne, søger de for at skabe rammer, der gør, at forholdet kan udvikle sig. Men venskab i Blindenetværket er måske noget andet, end hvad de fleste forbinder med et venskab.

fortolkninger – og nogle gange rene gætterier?

EN BEGRÆNSET VERDEN

Jesper ligger og sover på en briks i et af rummene i Solhuset – et af Blindenetværkets aktivitets-huse. Han har lige spillet på sin legetøjsuitar og er blevet så træt, at han er faldet i søvn. Jespers krop ser ud som om, den er blevet vredet en halv omgang, så rygsøjlen ligger på siden af kroppen. Hans krop ligger helt fladt ned mod madrassen. Ved siden af ham, på en anden briks, ligger en af de andre beboere – Casper.

Casper har en stor kasse over sit hoved og et klæde foran. Inden under klædet ligger en mand med store, åbne øjne. Fem-syv centimeter fra ham – til alle sider – hænger legetøj af forskellig art, der føles og lyder forskelligt, når man rører ved det. Solveig Broby, forstander for Blindenetværket, forklarer mig, at kassen er en slags hule. Dr. Lilli Nielsen,

der har udviklet den grundlæggende synspædagogiske tilgang, der anvendes i Blindenetværket, var med til at opfinde kassen, der i daglig tale går under navnet "Det lille rum" – designet så beboerne kan lege hulelege. Fuldstændig som børn gør det. Og med nedhæng i en passende afstand, der gør, at beboerne kan nå dem og ikke mindst: Får hænderne i midtstilling, som også helt små babyer skal lære, før de kan gå videre i et naturligt udviklingsniveau og lære at gribe om ting.

På gangen bliver Søren hejst fra sin kørestol ned på en briks. Hans krop kan ikke være meget længere end halvanden meter og er krummet sammen, næsten som en lille bold, i det lille net, der transporterer ham. Hans ansigt er præget af dybe huller, dér hvor vi andre har øjne. Han er en af Blindenetværkets beboere og har været her, siden han var barn. Han har været ude at gå en tur og er blevet træt. Camilla ligger på en musiksækkestol.

Hvad rummer områderne på Kellersvej og Bank-Mikkelsens Vej i dag

– læs mere her...

HJØRNEHUSET

Hjørnehuset er et botilbud til 13 yngre, voksne mennesker med autisme og andre udviklingsforstyrrelser. Hjørnehuset har aktuelt seks dagaktivitetspladser. Beboerne er i øjeblikket midlertidigt genhuset andetsteds, mens huset bliver gennemrenoveret. I den forbindelse udvides Hjørnehuset fra 13 til 24 pladser. Ombygningen koster 40 millioner kroner. Renoveringen af Hjørnehuset er blot første skridt i en stor investeringsplan, som skal bringe de 17 tidligere amtsinstitutioner i kommunen i en tidssvarende stand.

AFLASTNINGSINSTITUTIONEN LUNDØ

Lundø er et døgnaflastningstilbud til familier med hjemmeboende børn og unge med betydelig og varigt nedsat fysisk og psykisk funktionsevne. Lundø har 24 pladser til børn og unge i alderen 0-18 år.

AKTIVITETSCENTRET KELLERSVEJ

Aktivitetssentret Kellersvej er et aktivitets- og samværstilbud hvor der dagligt kommer cirka 105 udviklingshæmmede brugere, fordelt på seks huse. I alt er der cirka 135 brugere tilknyttet, da de fleste har en ugentlig fridag. Brugergruppen er i alderen 18-90 år. Mange bor i botilbud/bofællesskaber, en del bor hos forældre, en lille del bor i egen bolig.

livskvalitet

selvbestemmelsesret

Der er mange måder at være blind på. Per, der med sine 65 år er Blindenettværkets ældste beboer, har en lille synsrest, og han elsker at male. Farverne er det vigtigste, når han maler, og han kan bruge rigtig lang tid på det enkelte billede. Pers billeder hænger flere steder i Blindenettværket

aktiv læring miljø

Med en slange i næsen, åben mund og et forundret udtryk i ansigtet. Bassen skyder op gennem sækkestolen og forplanter sig som dunkende vibrationer i hendes krop. Camilla er 24 år gammel. Hendes hænder krummer indad, og hun er lille. Nok ikke mere end 1,45 meter. Hun har fået lov til at prøve Jannis – en af de andre beboeres – nye sækkestol for at se, om det er noget for hende. Over hende står hendes kontaktperson, der tager hendes hånd og rytmisk banker den mod Camillas lår. Ud af højtalere brøler en stemme: "Åh, Abe. Åh, Abe. Gid, jeg var ligesom dig." Camilla prøver den i fem minutters tid. Så bliver hun hjulpet op i kørestolen af en lift. "Det kunne hun godt lide", siger Camillas kontaktperson og tilføjer: "Hun kan også godt lide at køre i bus. At høre folk snakke." Camilla triller ud af Jannis værelse.

Lidt senere, ude på gaden, møder vi Christian, der trækker en vogn bag sig, som han bruger, når han skal hente mad til sig selv og sine medbeboere. Han bor i en skærmet afdeling i et af Blindenetværkets huse. Det gør han, fordi han har en mere voldelig adfærd og er meget selvdestruktiv. Der går en pædagog foran ham. Han har en klokke, han ringer med ind i mellem. Det, at Christian skal koncentrere sig om at lytte efter en klokke, er en god mental udfordring, som han godt kan lide. Pædagogerne på Blindenetværket har ofte skulle forklare andre, ofte halvforagede, pædagoger og andre pårørende, hvorfor Christians pædagoger "ringer" foran ham.

Overalt – i aktivitetshuse, i beboerenhederne – er der mere musik og mere lys, end man måske er vant til.

Her er store puder overalt, og borde, stole og brikse at ligge på. Det mest dominerende er de mange "nedhæng", der hænger overalt, der føles på en bestemt måde eller siger en bestemt lyd. Appellerer til alle andre sanser end synet. Meget af det, der hænger rundt omkring eller ligger på stole og brikse, ligner børnelegetøj. Som på Jespers værelse på Bank-Mikkelsens Vej 8, hvor der er opstillet en slags overdimensioneret pusleplads ved siden af Jespers seng. Selv om Jesper er 38 år gammel, er der på denne aktivitetsplads tre-fire genstande, der ligner rangler og andet til en meget lille baby. På hylden ovenover står bogen "Ronja Røverdatter", og på det tilhørende badeværelse hænger kulørte træbogstaver på væggen og danner ordet: J-E-S-P-E-R.

AKTIV LÆRING

Beboerne herude har altså denne her iboende alderskonflikt: Fysisk set er de voksne mennesker med en voksen krop. Mentalt og funktionelt er der ingen af dem, der er ældre end to år. Og med den ekstra dimension, at de er blinde. For når man er blind, er der andre sanser, der skal aktiveres, når man skal skabe omgivelser, der kan aktivere de udviklingsmuligheder, pædagogerne – som udgangspunkt – arbejder ud fra ligger i hvert enkelt menneske, uagtet at de har en hjerneskade og funktionsmæssigt er 40 år fra at være alderssvarende i forhold til deres dåbsattester.

Blindenetværkets pædagogiske udgangspunkt og menneskesyn er, at de tror på "aktiv læring". Det betyder, at man – også med udviklingshæmmede, blinde borgere – bør tage udgangspunkt i den "normale" udvikling fra barn til voksen, og at hvert udviklingstrin er

Hvad rummer områderne på Kellersvej og Bank-Mikkelsens Vej i dag

– læs mere her...

Bank-Mikkelsens Vej

HELHEDSTILBUDET

BANK-MIKKELSSENS VEJ 20-28

Botilbuddet består af fem huse. Boligerne består af ét værelse, og hver bolig har bad og toilet. Boligerne er 15-17 kvadratmeter eksklusiv bad og toilet. Fra alle huse er der direkte adgang til have.

Bank-Mikkelsens Vej 20-22 Her bor der i alt 14 personer. Beboerne er mellem 24-52 år med udviklingshæmning og et begrænset funktionelt verbalsprog.

Bank-Mikkelsens Vej 24-28 Her bor der i alt 24 personer. Beboerne er mellem 36-53 år med udviklingshandicap og en sindslidelse. Alle beboere er mobile, og de fleste færdes på egen hånd i nærområdet. Størstedelen af beboerne har et veludviklet verbalsprog.

Aktivitetstilbuddene Til helhedstilbuddet er der tilknyttet to aktivitetstilbud – et til hvert af botilbuddene. Disse bygninger ligger fysisk adskilt fra botilbuddene.

HELHEDSTILBUDET BLINDENETVÆRKET

Se omtale af Blindenetværket på side 14.

Solveig Broby, forstander for Blindenetværket

Johnny (tv) og Morten har kendt hinanden, siden Johnny var lille. Så selv om meget af tiden går med at prøve at forstå hinanden, er en af nøglerne til livskvalitet for Johnny dét, at Morten kender ham så godt.

forudsætningen for det næste. Borgerne skal selv aktivt lære, for ellers lagrer erfaringen sig ikke, og man kan derfor ikke "gå videre" til næste naturlige udviklingstrin: Som lederen Solveig Broby forklarer: "Man skal først lære at spise med fingrene, før man kan bruge en kniv og en gaffel".

- Men det er en udfordring at få folk til at forstå det. Vi møder ofte andre pædagoger eller forældre, der ikke kan forstå vores udgangspunkt. Vi tror på, at vi skal have normaludviklingen som udgangspunkt. Det gør for eksempel, at nogle forældre har været herude og ikke kan forstå, hvorfor deres datter spiser med fingrene eller ligger på gulvet og leger, forklarer Solveig Broby.

Men kan man kræve en aktiv indsats af voksne mennesker, der har et funktionsniveau på seks måneder, er det naturlige spørgsmål?

- Det er selvfølgelig svært, når meget få herude har et verbalt sprog, og vi kan selvfølgelig ikke stille krav på samme niveau, som vi gør til alle andre mennesker. Jeg plejer at sige, at vi tager totalkommunikationen i brug. Men det besværliggøres også af, at vi har flere døvblinde eller flere spastikere. Vores

fokus på borgernes indflydelse udspiller sig især i dagligdags gøremål i de nære forhold som eksempelvis valget mellem at ville have kaffe eller te, være på sit værelse eller deltage i aktiviteter sammen med andre, siger Solveig Broby.

- Vi kender dem rigtig godt. Hver af dem. Langt de fleste gange er du ikke i tvivl om, hvad de synes om ting. Men mange gange er deres selvbestemmelse afhængig af, at vi tolker og til tider gætter på deres behov, forklarer Solveig Broby.

Hvad er det gode liv i en lille verden?

- Det er at sørge for, at de har mulighed for at udvikle sig. At skabe et miljø, der matcher. Og finde ud af, hvad de kan lide. Det kan være, de kan lide at høre musik. Gå i naturen. Spise. Det kan være, de kan lide at tingene skal gå i et bestemt tempo, forklarer Solveig Broby.

TOLKER FRA MORGEN TIL AFTEN

Johnny har spist færdig. Han laver et lidt skævt tegn med knyttede hænder foran sig. Det ligner tegnet for "kaffe". Morten, en af pædagogerne, sætter sig foran ham, lægger en hånd på benet og siger: - Kaffe? Ok, selvfølgelig. En af de andre

BLINDENETVÆRKET

Blindenetværket er et højt specialiseret tilbud til borgere, der både er udviklingshæmmede og har et synshandicap og for fleres vedkommende også en psykiatrisk overbygning.

Brugergruppen på Blindenetværket er alle voksne synshandicappede mennesker med varig fysisk og psykisk funktionsnedsættelse. Hele brugergruppen har behov for hjælp til alle funktioner i dagligdagen.

Botilbuddet består af fem huse med plads til i alt 40 mennesker og ligger som en integreret del af Bank-Mikkelsens Vej i Gentofte, hvor der også ligger mange andre botilbud. Alle med det til fælles, at det er for folk med udviklingshæmning.

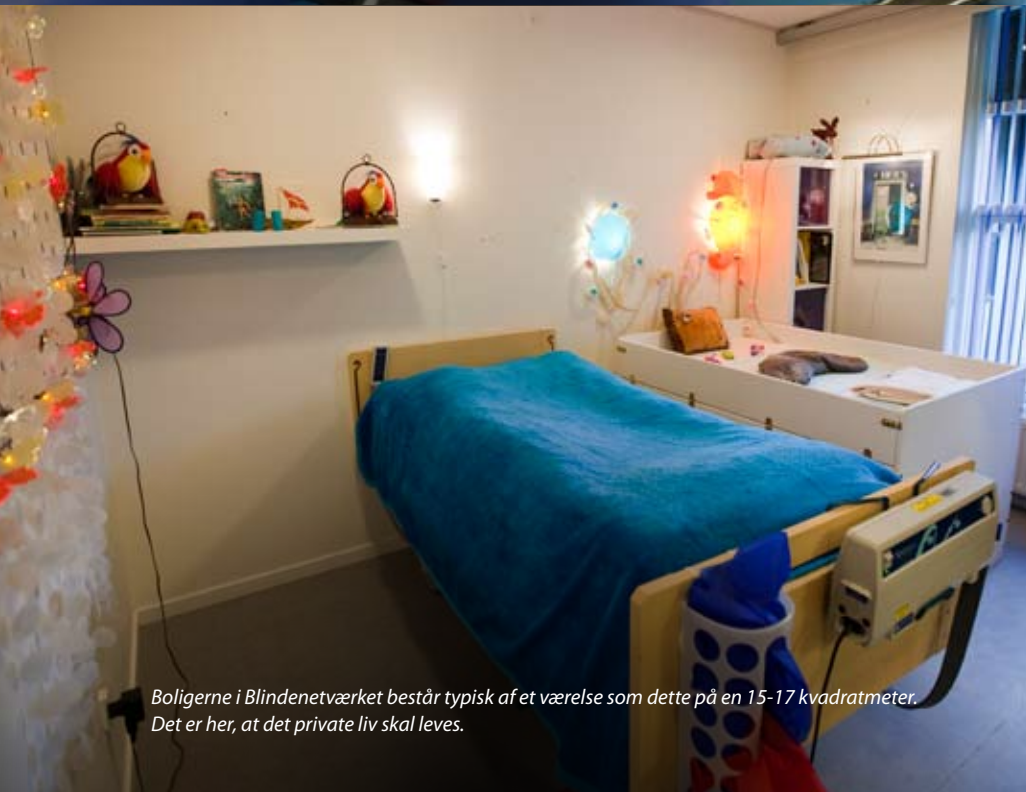
De fleste beboere modtager dagtilbud; for de flestes vedkommende foregår dette i Solhusene, som er et aktivitets- og samværstilbud. På Solhusene er der lagt vægt på forudsigelighed.

Bortset fra et mindre sted i Århus og et sted i Sønderjylland er Blindenetværket det eneste af slagsen i Danmark. Men det er på Bank-Mikkelsens Vej det meste viden er samlet, hvorfor medarbejderne her også ofte drager ud og underviser i både menneskesyn og blindepædagogik.

Aktiviteter tager sin tid, når alle beboere skal have hjælp til at flytte sig fra sted til sted. Her er det Camilla, der i et "sejl" bliver transporteret fra sin kørestol til en seng, hvor hun kan få en "hoppe-sele" på, så hun kan få hjælp til at gå lidt rundt. Overalt på beboernes værelser og i fællesrum er der loftslyfte, hvor pædagogerne kan hægge "sejlet" på og hjælpe Camilla og alle de andre op og ned ad sengen, kørestolen, puden, aktivitetspladsen m.m.

Boligerne i Blindenetværket består typisk af et værelse som dette på en 15-17 kvadratmeter. Det er her, at det private liv skal leves.

Hvad rummer områderne på Kellersvej og Bank-Mikkelsens Vej i dag

– læs mere her...

BLOMSTERHUSENE

Blomsterhusene er et botilbud i fem boenheder til i alt 40 personer. Beboerne er fysisk handicappede i en grad, der fordrer hjælpemidler. Alle har behov for støtte/fysisk hjælp i de fleste af dagligdagens funktioner. Beboerne er verbalt sprogløse/sprogsvage, men alle har "sprog". Beboerne i Blomsterhusene bliver tilbudt beskæftigelse på et dagtilbud op til fire dage om ugen.

CAMILLAHUSENE

Camillehusene er en døgninstitution for 22 børn med mange varige funktionsnedsættelser, såvel fysiske som mentale, inklusive autistiske problemstillinger.

BØRNEHUSET TROLDEMOSEN

Børnene i Troldemosen er i alderen 0-7 år, og de har enten psykiske, fysiske eller multiple funktionsnedsættelser. Mange af børnene har tillige store kommunikative vanskeligheder, samt et stort behov for omsorg og pleje. I Troldemosen er der i alt plads til 42 børn i to afdelinger.

SPECIALTANDPLEJE

Specialtandplejen er for alle børn og voksne, som ikke er i stand til at gå til almindelig tandlæge. Den er specialiseret i tandpleje til personer med nedsat psykisk og/eller fysisk funktionsevne samt psykiatriske patienter.

BØRNETERAPI

Her foretages der blandt andet undersøgelse, test og vurdering af barnet, udarbejdelse af idé- og træningsprogrammer, udlån af hjælpemidler og legetøj samt råd og vejledning til pårørende og personale.

En af de helt store udfordringer for pædagogerne på Blindenetværket er kommunikationen, for langt de fleste beboere har et funktionsniveau svarende til et barn på 1½ år.

MENNESKESYN OG "AKTIV LÆRING"

Blindenetværkets menneskesyn tager udgangspunkt i, at den enkelte bruger er unik og rummer et udviklingspotentiale. Og at det er pædagogernes opgave at skabe rammer for denne udvikling. Læring og udvikling finder sted i dels en proces, hvor den enkelte lærer af egen erfaring og dels i relation og samspil med andre mennesker.

Aktiv læring er en metode til udvikling af personlige kompetencer, udviklet af dr. Lilli Nielsen, tidligere pædagog og småbørnskonsulent på Refsnæsskolen (nuværende Synscenter Refsnæs).

Metoden bygger på filosofien om, at mennesket lærer sig fra det, han/hun selv foretager sig, i de omgivelser, han/hun får lov at være aktiv i.

Det forudsætter:

- at pædagogen lærer, hvilke omgivelser brugeren har behov for for at udvikle sig
- at alles udviklingsniveau, motorisk, kognitivt, socialt og emotionelt, vurderes
- at vurderingen lægges til grund for en tilrettelæggelse af omgivelser, der giver brugeren mulighed for at være aktiv og lære sig noget så godt som muligt

pædagoger henter kaffen og hælder op. Johnny hjælper med den ene hånd.

- Det er en udfordring for os at få Johnny til at høre noget andet end Birthe Kjær. Men det gør ham glad, siger Morten.

Så det er livskvalitet for Johnny?

- Ja, det er det. Men også at vi ved så meget om ham. Han kan godt lide at være alene, og så skal han have faste rammer. Der skal ikke ske for meget omkring ham. Og du må ikke spørge ham om fire ting på én gang. Men det har taget lang tid at lære ham at kende. For nye pædagoger tager det snildt et halvt til et helt år. Men stadigvæk; jeg plejer at sige, at fra jeg træder ind ad døren, til jeg går igen om eftermiddagen, laver jeg ikke andet end at tolke, fortæller Morten.

- Men modsat de fleste herude har Johnny et verbalt sprog. Så Johnny – han er heldig.

ANNONCE

ANNONCE

Forsikringspræmier

2010

**KONTAKT
HANDI FORSIKRINGSSERVICE
PÅ TLF. 3635 9640
ELLER EMAIL HANDI@LEV.DK
SE OGSÅ VORES HJEMMESIDE
www.handiforsikringservice.dk**

BOFORSIKRING

Som tidligere annonceret i LEV-bladet er det umuligt at fastholde opdelingen af vores forsikringspræmier i forhold til § 108 bosteder, det vil sige en opdeling på henholdsvis "bosteder hvor der er døgn-bemanding" og "øvrige bosteder". Målsætningen er en udligning af præmierne på de to ordninger ved udgangen af år 2010

Derfor valgte vi fra januar 2008 den løsning, at der ikke længere kan nytagnes forsikringer til denne præmie. Dem, der har en §108-præmie, kan dog fortsætte med den i 2010. For dem ser præmien for 2010 således ud:

Forsikringssum	Præmie
156.600 kr.	600 kr.
314.000 kr.	827 kr.

For alle andre Boforsikringer, end dem der specifikt handler om § 108 bosteder, er der følgende præmier i 2010:

Forsikringssum	Præmie
156.600 kr.	656 kr.
314.000 kr.	867 kr.
470.000 kr.	1.110 kr.
626.000 kr.	1.343 kr.

Tilvalgsdækninger til Boforsikring:

- Elskadedækning: 217 kr.
- Glas & Kumme: 302 kr.
- Afbestillingsdækning: 416 kr.

HÆNDELSESFORSIKRING

Priserne for en HANDI Hændelsesforsikring ændrer sig ikke i 2010 – det vil sige, at det er samme priser som i 2009:

Sum	Præmie
125.000 kr.	728 kr.
250.000 kr.	1356 kr.
375.000 kr.	1.984 kr.
450.000 kr.	3.397 kr.

ANNONCE

Film som informationsmedie til voksne udviklingshæmmede er indlysende. Og lige så god en ide er det at producere film på aktivitetscentre for at omsætte stedernes tanker og ideer til indlysende oplysning og information. Det har man gjort på Job- og Aktivitetscentret Sandtoften med hele syv film

Filmanmeldelse

Jeg bestemmer SELV

Filmene er gratis og kan fås ved henvendelse til Job- & Aktivitetscentret Sandtoften
Tlf. 4528 0346
E-mail: rsc@gentofte.dk

Job- og Aktivitetscentret Sandtoften i Gentofte har lavet en film – eller rettere syv små film – der handler om medbestemmelse. Filmene er tænkt anvendt som diskussionsoplæg og inspiration, når der arbejdes med brugerindflydelse og brugerbestyrelse på bo- og dagtilbud for udviklingshæmmede. Filmene er skabt som en del af et større projekt om brugerindflydelse og etablering af brugerbestyrelse på Sandtoften.

De syv film er syv filmiske essays, der undersøger begrebet: Medbestemmelse. Den første af filmene, der præsenterer projektet, hedder "Peter og Madeeha laver film om medbestemmelse". Her slås tonen an. Der er tale om et samspil mellem en bruger (*Madeeha Javed*) og en skuespiller (*Peter Mygind*), et forunderligt og meget morsomt samspil, hvor Madeeha er lattermild, snusfornuftig og søgende, mens Peter er et glad barn. De leger filmen gennem dens tørre budskaber, og forunderligt bliver de klogere hele tiden (forhåbentlig sammen med os andre).

ALVOR OG LEG

Som film er "Peter og Madeeha laver film om medbestemmelse" en lille genistreg. Emnet er alvorligt og vigtigt, men

filmen tør lege med de muligheder, der dukker op. Turister ved Christiansborg bliver hilst velkommen, så er Borgen præsenteret. Trappen til Folketinget forvandler sig til mulighedernes rejse, hvor man kan danse sig ind til det alvorlige og synge sig selv velkommen.

Det er Peter, der stiltørdigt skal belæres, at man banker på en dør, når man vil på besøg, men det er også Peter, der flytter handlingen videre ved at se muligheder i situationer og spille dem ind i og ud igen i filmen.

Det er godt set, at vi forbinder medbestemmelse og medindflydelse med papir, dagsordener, forslag, redegørelser m.m., og så beslutte sig for, at det handler ikke om at kunne læse, men om at kommunikere. Og med kommunikation handler det om, at andre har pligt til at bringe vedkommende ind i samtalen.

Filmen er rigtig god information. Man kan genkende sig selv i mange af de medvirkende og genkende de handlinger, der illustrerer temaerne. Det er også en fin ide, at man tryller to kendte politikere ind i filmen: Mette Frederiksen og Naser Khader. Det gør den rigtig brugbar som oplæg til diskussioner. Filmen

kan også inspirere til, at videofortælling kan blive en måde at arbejde på i aktivitetscentre.

De seks øvrige film hedder:

- Hvem bestemmer i Danmark?
- Skal man kunne læse for at bestemme?
- Må man selv bestemme, hvordan man taler til hinanden?
- Alle har ret til et privatliv.
- Har personalet altid ret?
- Hvad laver man til et brugerbestyrelsesmøde?

SYV FILM OM MEDBESTEMMELSE BLANDT VOKSNE MED UDVIKLINGSHÆMNING

Filmene er produceret af Job- & Aktivitetscentret i Gentofte Kommune og kommunikationsvirksomheden Open. Anne Mette Reumert har været tovholder på projektet.

Medvirkende: Madeeha Javed, Peter Mygind, Mette Frederiksen, Naser Khader samt brugere, medarbejdere og personale ved Job- & Aktivitetscentret. DVD'en er finansieret af Gentofte Kommune i forbindelse med implementeringen af dele af kommunens handicappolitik.

ANNONCE

Man har selv ret til at vælge botilbud!

AF ARNE DITLEVSEN ■

En afgørelse af Det Sociale Nævn slår fast, at personer med udviklingshæmning selv har ret til at vælge botilbud

En kommune kan ikke sige nej til at visitere en person med udviklingshæmning til et botilbud, som personen selv ønsker, hvis botilbuddet vel at mærke er "egnet og hensigtsmæssig".

Det har Det Sociale Nævn i Statsforvaltningen Sjælland afgjort og omgør derved en afgørelse, som Lolland Kommune tidligere har truffet.

Konkret drejer sagen sig om, at en ung mand ønskede at blive visiteret til botilbuddet Koglerne, men Lolland Kommune besluttede i stedet at visitere ham til botilbuddet Jonstrupvang. Den unge mand klagede over den afgørelse til Det Sociale Nævn, og nu har han fået medhold. Ordlyden af Nævnets afgørelse er således:

"Kommunens afgørelse ændres.

Det betyder, at du har ret til selv at vælge botilbud og dermed også botilbudet Koglerne.

Der er ved afgørelsen lagt vægt på, at du findes berettiget til botilbud efter servicelovens § 108, at Koglerne er et egnet og hensigtsmæssigt botilbud til

dig, og at kommunen derfor ikke kan afvise at visitere dig til dette."

SAGSFORLØBET

Den unge mand havde valgt Koglerne, efter at han på et møde med kommunen havde aftalt, at han skulle besøge tre relevante botilbud, før kommunen traf afgørelse om tilbud efter servicelovens § 108. Han besøgte herefter blandt andet Jonstrupvang og Koglerne. Selv om han altså ønskede at bo på Koglerne, visiterede kommunen ham alligevel til Jonstrupvang.

Den unge mand har cerebral parese og brug for omfattende hjælp til almindelige, daglige funktioner og pleje, omsorg og behandling. Kommunens valg af Jonstrupvang skal ses i forlængelse heraf, idet ergo- og fysioterapi var indeholdt i Jonstrupvangs tilbud. Derudover blev det anført, at Jonstrupvang har en decideret ungdomsgang, og at den unge mand på Jonstrupvang vil have lettere ved at opnå tilknytning til fritidsklubben Lavuk.

Det fremgår af vejledning om botilbud m.v., punkt 119, at det afgørende for om en kommune kan visitere til et botilbud efter servicelovens § 108 er, om botilbuddet er et egnet og hensigtsmæssigt boforanstaltning for ansøgeren.

Det fremgår endvidere af betalingsbekendtgørelsens § 15, stk. 1, at en ansøger, der opfylder betingelserne for at modtage tilbud efter servicelovens §

108, frit har ret til at vælge mellem sådanne botilbud.

Nævnet lægger vægt på, at kommunen ikke har afvist, at Koglerne er egnet til at dække den unge mands behov. Med andre ord: Det er en egnet og hensigtsmæssig boforanstaltning for ansøgeren.

Afgørelsen er endelig. Ankestyrelsen har dog mulighed for at optage en sag til behandling, når styrelsen skønner, at sagen er af principiel betydning, og det er sket i dette tilfælde. De har endnu ikke behandlet sagen. Når Ankestyrelsens afgørelse foreligger, følger vi op på sagen her i bladet.

LEVS NETRÅDGIVNING

Har du et spørgsmål til LEVs rådgivere, så opfordrer vi til, at du benytter landsforeningens netrådgivning. På www.lev.dk kan du udfylde et skema, som gør det nemmere for os at sikre, at den medarbejder, der ved mest om et givent emne, også besvarer spørgsmålet. Vedkommende vil på denne måde også få tid til at forberede sit svar.

For at modtage rådgivning kræves det, at man er medlem af LEV.

Læs mere på www.lev.dk

ANNONCE

Hvor kom de fra, dem jeg aldrig havde mødt?

AF HELLE EBDRUP, SØSKENDE TIL PERSON MED UDVIKLINGSHÆMNING ■

Det eneste vi havde til fælles, da vi mødtes første gang, var, at vi var blevet født ind i en familie, hvor der var eller kom en udviklingshæmmet bror eller søster

Vi var otte personer - tre søstre, fire brødre og en tilgiftet kone. Aldersfordelingen var fra 24 til cirka 60 år. Anledningen til, at vi var sammen, var en invitation, vi havde fået fra Furesø Kommune om at deltage i et projekt om det at være søskende til en person med udviklingshæmning. Min lillesøster har således Downs syndrom.

Gruppen opstod, da en leder i Voksenhandicapafdelingen i Furesø kommune mente, der kunne være behov for et forum, hvor voksne søskende kunne tale sammen om nogle af de problemstillinger/udfordringer, vi har stået i og fortsat står overfor.

For eksempel: Hvilke forventninger er der til os (både dem der reelt er der, og dem vi tror der er)? Hvem skal tage ansvar, når vores forældre dør? Hvem er forpligtiget til at holde næste jul? Hvor meget skal vi pålægge vores børn at besøge faster, moster, onkel? Det var

nogle af de problemstillinger, der stod i oplægget eller kom frem under vores første møde.

DET HAVDE JEG DA IKKE BRUG FOR...

Min første tanke, da jeg fik invitationen, var, at det havde jeg ikke brug for. Jeg var og er afklaret omkring de problemstillinger. MEN! Selvom jeg var og er afklaret, har det været en helt utrolig oplevelse at møde disse syv mennesker seks gange 2½ time i år. Alle var åbne og delte ud af de oplevelser/fællestræk, de havde gjort sig på baggrund af, at de har en udviklingshæmmet søskende. Det at møde nogen, der har haft de samme tanker, følelser og få oplevelsen af, at der er andre, der har/har haft det lige som mig, har været utrolig.

Vores erfaringer med det at have en udviklingshæmmet søskende var yderst forskellige. Vi havde oplevet barndommen vidt forskelligt, nogle med flere begrænsninger end andre, nogle med åbenhed, andre i et mere lukket miljø. Men fælles for os var, at vi i vores voksenliv havde været nød til at lære at sige fra, at sige nej – ikke hele tiden at skulle please andre.

Personligt har jeg ikke oplevet de store begrænsninger i min barndom – og slet ikke i forhold til nogle af de beretninger, jeg hørte på kurset. Jeg tror, det skyldes,

at min søster blev renlig, lærte at gå og tale stort set til "normal" tid. Vores forældre satte grænser og stillede krav til hende såvel som til mig. Hos familie og venner var der børn i samme aldersgruppe som os, og da min søster var så godt fungerende, var der altid nogen at lege med, også for hende. Det vil sige, jeg havde ikke noget ansvar overfor min søster i opdragelsen. Alligevel udviklede jeg en evne til at tænke på andres velbefindende før min egen.

Det, der var så fantastisk ved at møde de andre, uanset alder, køn, social status, var, at sådan havde de det også. Vi var enige om, at det at have en søskende med udviklingshæmning var en berigelse i vores liv, at det havde vist os, at livsglæde og livsmod har mange facetter.

Vores to undervisere var gode til at give noget af dem selv, komme med oplæg, åbne og lukke diskussioner og skabe tryghed i gruppen.

Jeg håber, at der vil opstå flere af den slags grupper, for der sidder mange rundt omkring med mere eller mindre uafklarede følelser/tanker. Ligesom jeg håber på en opfølgning i vores gruppe.

Interesserede i søskendeproblematikken er velkomne til at kontakte Helle Ebdrup på mail: helle_ebdrup@ofir.dk

Book sommerferien allerede nu i et af de sommerhuse, der eges af enten LEV eller en af LEVs kommunekredse

LEVs sommerhuse 2010

LØNNE VED VESTERHAVET

Sommerhus i feriecenteret Seawest i Lønne ved Vesterhavet

Huset er på 84 m² med plads til 8 personer fordelt på 3 soveværelser + hems. Det er del af feriecenteret Seawest, beliggende ved Nr. Nebel, kun 5 km fra Nymindegab. Feriecenteret indeholder subtropisk badeland, Hoppe-loppeland, indendørs minigolf, bowling og meget mere. Adgang til badelandet er gratis for husets lejere.

Huset er helt nyt – bygget i 2006 – og har bl.a. spabad, vaskemaskine, opvaskemaskine, tv/dvd og internetadgang (ADSL).

Af hensyn til lejere med astma og allergi er det ikke tilladt at medbringe husdyr eller at ryge i huset.

Henvendelse til:

John Thomhav
Tlf. 2014 1154
E-mail: sommerhus@abht.dk

På <http://kolding.lev.dk> kan du se de aktuelle informationer om priser og ledige datoer.

Vil du se mere om feriecenteret og de muligheder området byder på, så kig forbi www.seawest.dk

STRANDHUSET, VIG LYNG

Cirka en times kørsel fra København på Vig Lyng i det skønne Odsherred ligger Strandhuset blot få hundrede meter fra vandet. Huset er på 146 m² og indeholder stue, åbent køkken, tre badeværelser, syv værelser, alkove samt garderobeniche – der er i alt 12 sovepladser i huset. Badeværelserne er specielt indrettede for handicappede og dørene i huset er ekstra brede.

Henvendelse om leje til:

Dansommer på www.dansommer.dk eller tlf. 8617 6122.
Oplys katalognummer/husnummer: F3115.

JERUP, NORDJYLLAND

Huset, der er på 154 m², ligger på en 8500 m² stor grund og indeholder stor stue med brændeovn, køkken og to soveafdelinger, hver med to værelser. Der er i alt 12 sovepladser inklusiv fire hospitalssenge. Huset er indrettet handicapvenligt med brede døre og specialindrettet køkken og badeværelse. Omgivelserne er marker, skov og hede. Til nærmeste strand er der tre kilometer. Stranden er rigtig børnevenlig, uden strøm og huller. Nærmeste indkøbsmulighed er Nielstrup og Jerup cirka tre kilometer fra huset.

Der er telefon i huset. Opvarmning er el. Der er bestik og sengetøj, men sengelinned, håndklæder og viskestykker skal medbringes.

Huset lejes gennem:

Landsforeningen LEV
Tlf. 3635 9696
Mail: sommerhus@lev.dk
Booking: Via LEVs hjemmeside www.lev.dk

Læs i øvrigt mere på hjemmesiden www.tols-have.dk

KELSTRUP STRAND, HADERSLEV

Handicapferie Kelstrup Strand er navnet på den selvejende institution, der driver to handicapegnede sommerhuse, så for kørestolsbrugere. De kan lejes hel året primært af familier med handicappede og af institutioner. Der er plads til hhv. 7 og 9 personer i hvert hus. Feriehusene ligger på en stor grund nær skov og strand i ferieområdet Kelstrup Strand, 10 km. sydøst for Haderslev.

Hvert hus indeholder bl.a. opholdsstue og 3 kamre, 1 hospitalsseng samt lift, toilet med støttehåndtag, brusebad, badestol i begge huse og endvidere højderegulerbar badebriks i nr. 8., køkken med diverse hårde hvidevarer, service til 12 personer, vaskemaskine og tørretumbler, TV, DVD og radio, el-opvarmning i nr. 8, desuden brændeovn og personalettoilet og baderum i begge huse.

Fællesfaciliteter omfatter havemøbler, sandkasse, gyngestativ, boldbane og bålplads.

Priser og booking – se www.lev.dk

Husene lejes gennem:

Landsforeningen LEV
Tlf. 3635 9696

Mail: sommerhus@lev.dk

Booking: via LEV hjemmeside – www.lev.dk

MARIELYST, SYDFALSTER

Fritidshuset er på 124 m² på en 1310 m² stor naturgrund i et attraktivt sommerhusområde tæt på Sommerland Falster, 500 meter til købmand og restaurant, 700 meter til strand med handicaprampe i nærheden. Huset er helt indrettet til kørestole og indeholder en stor stue, fire værelser med otte senge, heraf fire plejesenge og sengeheste til to andre senge, personlift, fuldt moderne køkken, specialindrettet badeværelse, toilet, vaskemaskine, tørretumbler, tv, video, radio, cd-afspiller og telefon. Mange udflugtsmuligheder.

Henvendelse til:

Kirsten Danelby på tlf. 5485 4401.

HALS, NORDJYLLAND

LEV's sommerhus på ca. 250 m² ligger i et attraktivt ferieområde på en dejlig naturgrund i rolige omgivelser. Huset er helt igennem handicapegnet og indrettet med 17 soveværelser fordelt på 6 værelser med 2,3 og 4-senge. På 2 værelser findes el-plejeseng.

Desuden er huset indrettet med mobil lift, baderum/toiletter med el-plejebriks, handicaptoilet og badestol. Huset er rigt udstyret med tv/video/dvd, radio bånd-optager/cd, vaskemaskine, tørretumbler, opvaskemaskine, kaffemaskine, blender med videre. Der findes dyner og puder i huset, men sengelinned skal medbringes.

Ophold kan nydes indendørs i den hyggelige stue såvel som ude på de omkringliggende terrasser med borde og bænke. Ved huset findes stort gyngestativ med redegynge og en nyanlagt boldbane.

Tennis, golf, ridning, fiskeri og minigolf hører blandt områdets mange aktivitetsmuligheder, ligesom den hyggelige havn i Hals altid er et besøg værd.

På <http://www.nordjylland.lev.dk> kan du se billeder fra huset og hvilke uger huset er ledigt.

Priserne er pr. uge gældende i 2010. Obligatorisk rengøring: Kr. 800,- opkræves i forbindelse med lejen!

Sæson	Ugenumre	Pris pr. uge
A	24 – 33	5.500
B	20 -23, 34 -37, 42	4.800
C	12-19, 38-41, 43-45	4.000

Huset udlejes på ugebasis (lørdag-lørdag) i ugerne 12-45 incl.

Elforsbrug 2,25 Kr/KWh afregnes kontant ved afrejse.

Henvendelse til:

Jan og Annette Andreasen, Aresvej 12, 9210 Aalborg SØ

E-mail: andreasen@home1.gvdnet.dk

Tlf. 9814 4714 efter kl. 16 og i weekends.

ANNONCE

Kredsgeneralforsamlinger 2010

KREDS	TID		STED
LEV Bornholm	1. marts	kl. 19.00	Rø Selskabslokaler, Røvej 51, Gudhjem
LEV Dragør-Tårnby	10. marts		Foreningscenteret på Amager
LEV Egedal	10. marts	kl. 18.30	Smørum Kultur og Idrætscenter, Flodvej 62, 1. sal
LEV Esbjerg-Fanø	16. marts		Café Lysthuset, Finsensgade 11 d
LEV Favrskov / Skanderborg	17. marts	kl. 19.00	Poul La Cours Vej 29 A, Skanderborg
LEV Frederiksberg	24. marts	kl. 19.00	Café opgang A, Mediecenter Frederiksberg, Lollandsvej 40, Frederiksberg
LEV Frederikssund	10. februar	kl. 19.00	Elværket i Frederikssund i cafeen
LEV Gentofte	16. marts	kl. 19.00	Gentofte Hovedbibliotek, Øregårdssalen, Ahlmanns Allé 6, Hellerup
LEV Greve	27. april	kl. 17.30	Lerås 37, Greve.
LEV Haderslev	15. marts	kl. 19.00	Sted og tidspunkt kommer i medlemsbrev
LEV Hillerød	9. marts	kl. 19.00	LEVUK, Milnersvej 39 A, Hillerød
LEV Høje-Taastrup	28. januar	kl. 19.00	Kulturcentret, Poppel Allé 12, Taastrup
LEV Kalundborg	17. marts	kl. 19.00	Specialfritidshjemmet Tulla, Lerchenfeldvej 32, Kalundborg
LEV Køge	22. april	kl. 19.00	Blumesvej 3, Køge
LEV Lejre	17. februar		Lejrevej 4A
LEV Lemvig	27. februar		
LEV Nyborg / Kerteminde	24. februar	kl. 19.00	Mødestedet, Strandvejen 10, Kerteminde
LEV Odsherred	17. april	kl. 11.00	Venusvej 1, Nykøbing Sj.
LEV Randers	23. marts	kl. 18.15	Café GAIA Papaya, Niels Brocks Gade 14A, Randers C
LEV Ringsted	8. marts	kl. 19.30	Ådalskolen, Eriksvej 4, Ringsted
LEV Slagelse / Sorø	22. marts	kl. 19.30	Sørby Parkvej 3, Sørby Magle, Slagelse
LEVSolrød	18. marts	kl. 19.00	Aktivitetscentret i Solrød
LEV Struer	10. marts	kl. 19.00	Nordstjernen, Park Alle 16, Struer
LEV Sønderborg	25. marts	kl. 19.00	Dagcenter Skrænten, Skrænten 25, Sønderborg
LEV Varde	22. marts	kl. 19.00	Væksthuset, Storegade 12, Varde

Generalforsamlingerne skal i henhold til LEVs vedtægter annonceres i LEV-bladet mindst fire uger før de afholdes. De resterende kredses generalforsamlinger bliver annonceret i de første numre af bladet i 2010.

ANNONCE

Katrine har selvfølgelig stemt

Af Ole Haag, Kokkedal

Katrine havde fået et valgkort.

Katrine er 22 år og bor i botilbuddet på Skovbrynet i Hillerød. Katrine er retarderet i middelsvær grad, men har dog stor fornøjelse af sit liv og dagligdag sammen med de andre unge mennesker, som bor i hendes gruppe. Havde hun overhovedet noget at bruge et valgkort til?

Som personlig værge for Katrine – og tilfældigvis også hendes far – følte jeg en umiddelbar lyst til, at Katrine skulle bruge sin stemme til kommune- og regionsvalget som enhver anden borger i dette land. Hendes stemme er lige så meget værd som alle andres. Hun er ikke umyndiggjort, så hvorfor ikke sørge for, at stemmen blev anvendt.

Jeg tror fuldt og fast på, at enhver stemme har betydning i et demokrati. Jeg ønsker at bilde mig selv ind, at selve det at kunne afgive en stemme af egen fri vilje er et symbol på fri-

Jeg tror fuldt og fast på, at enhver stemme har betydning i et demokrati

hed og en del af den lim, der binder et samfund sammen. Om ikke andet så er en høj stemmeprocent et klart signal om, at borgerne i dette land værdsætter demokratiet og muligheden for at udtrykke sig uden tvang.

Men hvad med Katrine og den frie vilje. Ja, den har hun jo ikke. Hun ville sikkert gerne have den, men kan ikke på grund af sit handicap. Det stiller derfor nogle høje etiske krav til anvendelsen af hendes valgkort. For det første er det oplagt, at det kun er den personlige værge, der skal involveres i denne handling. Dernæst er det et stort ansvar for værgeren at anvende stemmen til gavn for Katrine. Det kræver, at jeg som værge sætter mig særligt ind i lokale forhold i Katrines bopælskommune, når det som i dette tilfælde er to forskellige kommuner.

Kunststykket er at undgå at blande mine partipolitiske tilhørsforhold ind i afstemningen. Selvfølgelig kan der fint være sammenfald, men jeg føler, at en personlig stemme på en kandidat er til Katrines bedste uafhængigt af parti. Dermed kan jeg efterfølgende lade ethvert valgt byrådsmedlem forstå, at Katrine måske netop har stemt personligt på dem i det forfængelige håb, at de føler sig særligt forpligtet til at varetage hendes interesse med skyldig hensyntagen til, at hun har brug for en særlig hjælp til og tro på, at hendes dagligdag skal forblive lige så god i morgen som i dag.

Så vi gik derhen. Katrine ville gerne sætte sig ned på en stol med det samme – den store sal og de mange mennesker var noget utrygt. Men heldigvis – og det er en anbefaling – var der ikke så mange mennesker på det tidspunkt, så vi kom hurtigt til ved valgbordet. Det hjalp til at holde Katrine i gang henimod selve processen at nå ind bag forhænget.

De valgtilfornordede klarede det fint. De havde muligvis ikke lige diskuteret, hvad der skulle gøres, hvis der kom en person med en værgebeskikkelse. Men man klarede at anerkende mig efter legitimation. Jeg havde også taget legitimation med for Katrine, men man troede på valgkortet og vel også Katrines fremtoning, der retfærdiggjorde en værge. En valgtilfornordnet kom med ind i boksen.

Vi forsøgte, at få Katrine til at gribe om blyanten, men det ville hun ikke. Vi enedes om, at jeg kunne sætte krydserne på de udvalgte steder – her på to personer fra to forskellige partier i ovennævnte ånd.

Kære byrådsmedlem – måske har hun stemt på dig og håber på netop din omsorg, som hun er så afhængig af

Katrine udførte dog selv noget af sin borgerpligt ved med glæde at proppe de sammenfoldede stemmesedler ned i stemmeboksene, som var fyldt til bristepunktet og må minde om de "gravide" bokse, der kan findes ved valg i visse dele af verden. Men her vidner det nok snarere om, at alle indser vigtigheden af, at demokratiet fungerer.

Og Katrine har altså gjort sit til at opfylde sin borgerpligt. Så kære byrådsmedlem – måske har hun stemt på dig og håber på netop din omsorg, som hun er så afhængig af.

Og værger i det ganske land: Husk, at en stemme i et demokrati er endnu stærkere end kugler fra en AK47. Tag din protegé under armen og lad deres stemme blive hørt.

ANNONCE

Landsforeningen LEV indkalder hermed ansøgninger til udlodning i 2010 fra

Helles Rejselegat

Helles Rejselegat støtter rejser og ferier
for mennesker med udviklingshæmning

KRITERIER FOR AT KOMME I BETRAGTNING TIL ET LEGAT ER:

Alle ansøgere:

- Ansøger skal være udviklingshæmmet
- Ansøger skal udfylde et ansøgningsskema
- Ansøger skal have en dokumenteret merudgift til rejseledsager
- Ansøger må ikke have en formue over 25.000 kr. (hermed menes midler til fri benyttelse)

Udlodning:

1. prioritet til legater har ansøgere på folkepension og en formue mindre end 25.000 kr. eller ansøgere på mellemste førtidspension og en formue mindre end 25.000 kr.

2. prioritet har ansøgere på ny pension (fra 2003) og en formue mindre end 25.000 kr.

Følgende ansøgninger imødekommes ikke:

- Ansøgninger fra ansøgere, som modtog Helles Rejselegat i 2009
- Ansøgninger fra ansøgere, som modtager højeste førtidspension
- Ansøgninger fra ansøgere, som ikke er udviklingshæmmede (f.eks. studerende, personale, forskere etc.)
- Én samlet ansøgning fra grupper
- Ansøgninger, som ikke er på ansøgningsskema
- Børn under 18 år kan normalt ikke komme i betragtning, medmindre særlige forhold gør sig gældende. Anfør venligst hvilke

Ansøgning skal ske på ansøgningsskema, som kan downloades på www.lev.dk eller rekvireres på spn@lev.dk. Ansøgningsfrist er 31. marts 2010.

SØLUND MUSIK-FESTIVAL

Information til brugerbands!

Festivalen: Festivalen 2010 afvikles den 08.- 09.- 10. juni.
Billetsalget: Billetsalget starter mandag den 1. marts kl. 09.00 på tlf. 86 52 55 66.

Tilmelding af Brugerbands:

Fælles for scenerne: Tilmeld jer via www.solundfestivalen.dk – tryk på *Information* - tryk på *Brugerbands* - tryk på *info/retningslinjer* (læs disse) - tryk *tilmelding*.

Optræden på store scene: I skal sende cd eller dvd.
Optræden på telts scenen: Ingen specielle krav.

Ved problemer kontakt: - Niels Sørensen på birgit-niels@mail.dk

Tilmeldingsfrist: Skal være Niels i hænde senest den 15. januar 2010.

Vil du vide mere om billetsalg og festival 2010, så tjek www.solundfestivalen.dk - eller læs i Fagbladet Folkeskolen, SOCIALPÆDAGOGEN og LEV i slutningen af februar.

Ring! Skriv! Send bånd!

Dette er historien om at få et åndssvagt barn i 1920'erne. I kapitel 1 fortalte Anna Johanne Riise om alle de tanker, hun gjorde sig, da det viste sig, at hendes førstefødte datter, Else, var "åndssvag". I kapitel 2 kom Elses søster til verden. Det var naturligvis en stor glæde for familien, men det gjorde ikke livet lettere. Her følger sidste kapitel i beretningen om Else. Læs i øvrigt historien i hele sin længde på LEVs hjemmeside.

Kapitel 3

En Mor fortæller

En Dag kom der Brev fra Plejemor, at Else havde skiftet Afdeling igen. Denne Gang var hun flyttet til Afdeling N. Hun havde den sidste Tid været meget urolig, saa de havde desværre været nød til at flytte hende. Aarsagen var muligvis den vanskelige Tid, (Menstruationsperioden). Jeg kunde ikke finde Ro, førend jeg havde talt med den nye Plejemor og selv set, hvordan Else var i de nye Omgivelser. Da det var min første Togrejse til Rødby-Havn, var jeg saa dum at spørge en Konduktør om Skiftetider osv. Han vilde være vittig og sagde til stor Morskab for mine Medrejsende: "Skal De have Vejen at vide helt til Rødbygaard?"

Afdeling N viste sig at være en stor flot Bygning, helt ny saa det ud til. Foran var en meget stor Have, smukt anlagt med dejlige store Græsplæner – uden om brede Gange at trave paa. Der var skønne Grupper af Prydbuske. En Række Popler stod for at tage af for Vestenvinden fra Østersøen.

Udenom var som ved de andre Afdelinger en høj Hæk, men til en Afgivelse var her tillige et højt Gitternet, saa ingen kunde komme fra denne Afdeling uden gennem Døren, som blev laast hver Gang. Udefra gjorde det Indtryk af at være et Fængsel. Det fortog sig, naar man saa, hvor hyggeligt og tillige praktisk Afdelingen var indrettet.

En Plejerske viste mig ind i Modtagelsesværelset, hvor jeg spændt ventede paa at se, hvordan Else nu var. Hun kom jublende ved Plejerskens Arm og vidste knapt hvilket Ben, hun skulde staa paa, saa glad blev hun for at se Mor. Lige straks kunde jeg ikke mærke nogen Forandring i hendes Tilstand. Det var ramt en af hendes gode Dage.

Jeg spurgte Plejersken, om jeg som vi plejede maatte faa Else med en Tur i Byen.

Den Tilladelse kunde hun ikke give. Plejemor havde fri, og hun kunde ikke faa fat paa en Læge. En Mand klagede engang

over, at han ikke kunde faa Lov til at tage sin Dreng med ud paa en Biltur, som var Sønnens største Glæde. Afslaget maa sikkert forklares ligesom her. Der er Reglement som paa et Sygehus, det skal overholdes. Naar man forud aftaler et Besøg, er det gerne i Orden med at faa vedkommende med paa Tur.

Det blev for ensformigt for Else at opholde sig to Timer i Modtagelsesstuen – ogsaa for mig – vi kunde ikke føre en Samtale med hinanden. Jeg spurgte en Plejerske, om jeg maatte komme ind, hvor Pigerne var og følges med Else blandt dem. Der var vist omkring 60 Piger, men mange kunde ikke færdes. Else holder meget af at trave. Hun er ude, næsten hvordan Vejret saa er og gaar i sin bestemte Cirkel rundt og atter rundt om den store Plæne. Der har hun nu travet i snart 10 Aar – naar hun ikke er, saa hun maa fastgøres til Sengen.

Hun ville ogsaa trave den Dag. Det var vældig sjovt at have Mor under Armen. Desværre havde jeg kun to Arme, for en lang hale af Piger fulgte med. De skiftedes til at holde min ene Arm. En Plejerske vilde holde dem tilbage, det vilde da være Synd, det generede ikke mig, og kunde det bringe Pigerne lidt Afveksling, maatte de saa gerne holde Trup. Det var meget trættende, jeg var ikke trænet til det Trav, saa vi blev nødt til at hvile os paa Bænken, som var placeret med passende Afstand. Da fik jeg set et mærkeligt Syn. En Plejerske kom gaaende med en stor fuldvoksen Pige. Pigen var iklædt en stor Læderbandage, kan man vist sige. Hun kunde gaa, men blev ført i en Slags Sele lignende dem, man lærer Smaabørn at gaa i. Jeg henvendte lige et par Ord til Plejersken. I samme nu bøjede Pigen sig ned flaaede en Tot Græs af, som hun omgaaende proppede i Munden. Det saa fælt ud. Den stakkels Pige havde kun Forstand paa eet, at proppe alt i Munden og knase med sine stærke Tænder. Hendes Mund var stor og saa graadig ud. At hun kom ud at trave, naar Vejret var til det, skyldtes Plejerskernes store Godhed og Forstaaelse. De syntes ogsaa denne Stakkel skulde nyde frisk Luft og Solskin. Kun lige den Tid, var

ANNONCE

Else i Næstved

hendes Hænder fri, ellers var de omsluttet af Luffer – en tyk Læderhandske som fastgøres om Haandleddet. Disse sørgelige men nødvendige Tingester var næsten alle iført paa denne Afdeling, som er en af dem, hvor de, som er ramt i sværeste Grad, opholder sig.

Paa flere Verandaer med aabne Tag, stod mange Senge. Deri var dem, som ikke kunde gaa. Ogsaa de skulde have frisk Luft. Derfor gøres det store Arbejde med at flytte Sengene ud. Disse forstaaer vist ingen Ting. De rokker rytmisk frem og tilbage med Kroppen, imedens de giver deres forskellige Lyde. Straks lyder det uhyggeligt, men man vænner sig hurtigt til det, og naar jeg puttede et Bolsje i Munden paa dem, var det som, de vilde tilkendegive deres Tak med deres Lyd. Vi synes, ogsaa Dyrene kan sige os Tak med en Lyd, som er deres Stemme. Jeg kan ikke finde en bedre Sammenligning.

Da det var Plejemors Fridag, naaede jeg ikke at hilse paa hende ved dette mit første Besøg paa Afdeling N.

Da Benzinen blev frigivet, og de opklodsede Biler atter kunde køre, tilbød nogle gode Venner, som havde Vogn (Anna og Karl Bogø), at køre for os til "Rødbygaard". Det gav os Anledning til flere Besøg hos Else.

Vi nærmede os atter Fødselsdagen, og jeg skrev til Plejemor, om der var nogen Mulighed for at feste paa lignende Maade, som vi havde fejret Dagen paa H.

Denne Plejemor var lige saa venlig som paa H. Hun vilde meget gerne være med til at glæde deres Pigehold. Vi ankom om Formiddagen, som vi plejede, for at faa Dagen saa lang som muligt. Else var pyntet med den 3 die Kjole for den Dag.

Det var sagt til hende, at vi kom. Glæden bragte hende ud af Ligevægt, og saa kom Anfaldene med at rive Tøjet itu. Hun var altid dybt uheldig ved at ødelægge, men hun kunde ikke lade være. Det gik som et Lyn. Alle vore Besøg maatte derefter komme overraskende for hende. Efter at have kørt vor bestemte Tur til Havnen, og en Smut enten paa Konditori eller Hotel Rødby-Havn, hvor vi befandt os bedst, mødte vi til Fødselsdagskaffebordet, som ogsaa her var pyntet saa festligt. Det stod paa en af Verandaerne. Der var desværre kun en 10-12 Piger, der kunde være med. Resten af Holdet var for dårlige.

De kom altid til Ro midt paa Eftermiddagen og var derfor lagt i Seng. Valdemar var mødt med sin Harmonika, det bedste i Verden for ham, skænket ham af "Rødbygaard".

Efter Kaffedrikningen lød Musikkens Dansetoner til Valdemars kraftige Røst, og Pigerne dansede, om man kan kalde det saa. De drejede i det mindste rundt og lod til at more sig storartet. Else sad med sin Far i Haanden, og Plejemor og jeg smuttede væk, fordi jeg havde udtalt Ønsket om at tale med hende, samt kigge til alle dem i Sovesalene. Sengene stod, som paa de andre Afdelinger jeg havde set. Rene og pæne – alt var skin-

nende Properhed. Tænk bare, hvilket kolossalt dagligt Arbejde at holde alle disse saa rene. Kun faa kunde vist ligge tør, men der var ingen ubehagelig Lugt af den Grund. De, som kunde kende mig og havde Talens Brug, raabte: "Go'da Else Riises Mor" "Tak Else Riises Mor" osv. Jeg havde husket Bolsjeposen, det var saa lidt at give dem, men alligevel et lille Lyspunkt i deres Hverdag. Enkelte kunde selv putte et Bolsje i Munden, men for de fleste stak jeg det i deres Mund.

Ved den ene Seng sagde Plejemor: "Pas paa, hun der spytter". Pigen fik en Advarsel, og hun kæmpede for at faa Bolsjet først.

*Musikkens
Dansetoner lød til
Valdemars kraftige
Røst, og Pigerne
dansede, om man
kan kalde det saa*

Anna Johanne og Else Riise

Else i Næstved

Hvor deres Sygdom dog udartede sig forskelligt. Jeg genkendte Pigen med det tykke Læderfuttal. Hun fik flere Bolsjer paa én Gang – hun kunde jo knase næsten som en Vejtromle. De fleste laa med Luffer paa. Ved Elses Seng hængte ogsaa et Par, som blev brugt de fleste Nætter, ellers rev hun Sengelinned itu. Det kan ikke være anderledes, men hvor gjorde det ondt at vide.

Jeg forstod nu, hvorfor hendes Hænder var hvide i forhold til hendes brune Arme og Ben. Der var heldigvis Perioder, hvor hun kunde have Hænderne fri, trøstede Plejemor.

Vi gør det saa nødigt, dette med at gemme deres Hænder, sagde Plejemor videre – men det kan ikke undgaas.

Vi fortsatte op paa 1. Sal, hvor alle de gamle boede. Der var hyggeligt. 1 og 2 Sengs Stuer med Stole og Smaaborde. Disse Værelser kunde sammenlignes med de Gamles paa vore Alderdomshjem. De opholdt sig i deres Haveafsnit, hvor jeg fik Lejlighed til at hilse paa dem. Deres Have var uden Gitter. De var rolige Alle, men mer' eller mindre enfoldige. Det var typisk for dem alle, at de havde et Strikketøj i Haanden. Nogle af dem kunde strikke lidt. Der var en gammel Bedste, som trak sit Hovedtørklæde omtrent helt for Ansigtet. Hun var Menneskesky. Med løftet om et Bolsje stak hun Haanden frem. Der var en lidt Pudsighed med to andre Bedster. De var kommet fra en anden Anstalt, hvor de havde forelsket sig begge i Lauritz. Om denne Lauritz nogensinde har anet deres Kærlighed, vides ikke, men de var lykkelige, naar vi drillede dem med Lauritz. Jeg tror, de havde været ca. 7 Aar dengang, Plejemor fortalte mig om dem – og stadig bar de Nag til hinanden.

*... jeg har for
længst forliget mig
med mit Barns
Skæbne*

Vi har igennem den halve Snes Aar, som Else nu har været paa denne Afdeling, besøgt hende mange gange. Hendes Tilstand er skiftende, det er stadig en Kamp for hende at lade være og rive Tøj itu. Men der er da heldigvis Perioder, hvor hun kan være saa rolig og god. Naar det træffer sådan en Tid, er det ikke saa tungt at tage fra hende.

Da jeg første Gang saa, hvor gamle disse Stakler kan blive, syntes jeg, det var saa frygteligt at tænke paa, Else maaske skulde blive saa gammel, at vi døde før hende.

I Dag ser jeg anderledes paa det og meget andet, som jeg senere lærte at forstaa.

Jeg ved, at jeg stadig vilde takke Vorherre, om han kaldte Else herfra i min Tid. Men jeg vil ikke føle det tungt, om hun skal overleve os. Hun er saa indlevet i den Tilværelse, som

passer for hendes Evner. Mit Sind er ikke mere bittert, og jeg har for længst forliget mig med mit Barns Skæbne.

Else er snart 28 Aar. Jeg har lært at forstaa mange ting her i Livet, siden jeg fødte mit første Barn. At Prøvelserne bliver givet os af Vorherre for at forstaa. Det er ikke altid, at det bedste er godt for én.

Vi er Samfundet og vort Lands Aandssvageforsorg stor Tak skyldig. Hvad skulde vi og mange andre Forældre til aandsvage Børn dog have gjort uden disse Aandssvageanstalter? Et meget stort Problem er løst ved Oprettelse af disse Hjem.

Det er sørgeligt, at der findes saa mange Stakler, men ogsaa de skal leve, til der kaldes paa dem. Jeg forstaaer ikke, at jeg nogensinde har syntes, de var uhyggelige. Jeg er kommet til at holde af dem, de er saa rørende. Og jeg forstaaer, naar en Ple-

FAMILIEN RIISES BLÅ BOG

Anna Johanne Riise (18.03.1900 – 22.05.1984) blev født Staunstrup i Lundby Stationsby på Sydsjælland. Hun blev viet i Næstved den 18.11.1923 til Hans Thomsen Riise (23.03.1900 – 27.06.1986), født på Skovgaard på Bogø. De traf hinanden på Rødkilde Højskole i 1921.

I 1925 købte de gården Billegaard på Østerskov på Bogø. Det var en ret gammel gård, men med flid og sparsommelighed fik de udskiftet en ydermur ad gangen. De solgte den i 1960 og flyttede i et lille hus i Bogø by. De kom på Gammelsø-hjemmet i Damsholte på Møn i 1982, hvor de også døde.

Else Riise blev født 30.06.1925 og døde 79 år gammel i 2004. Elses søster Janni blev født i 1936.

Janni og Else, 1980

Elses 70 års fødselsdag, 1995

Janni og Else, 1994

Jemor eller Plejerske siger, at de kan ikke undvære disse Børn, som de føler sig knyttet til. For dem maa det ikke alene være en Gerning, men et Kald. Det kan ikke betales med Penge. Der kræves et kærligt Hjerte og et godt Sind for at blive den gode Sygeplejerske, men mon ikke der skal endnu større Kærlighed og Taalmodighed til for at udfylde det Krav, der forlanges af vore Plejersker paa Aandssvageanstalterne?

Vi skylder disse Mennesker mere end Tak. De ofrer og giver deres Livs bedste Aar for at pleje og passe Samfundets aandsvage Stakler.

Mit Sengeleje her paa Sygehuset er ved at være overstaaet for denne Gang. Jeg har nydt Hvile og den gode Pleje, men jeg glæder mig alligevel til at komme Hjem til mine Kære paa "Billegaard". Snestormen raser udenfor i Dag. Jeg kan lige skimte en lang Række Istappe fra et Tag. Det er Vinter, men efter Vinter kommer Vaaren, som vi hvert Aar ser hen til med lige stor Forventning. For mig betyder det, at vi saa kan tænke paa en Køretur til "Rødbygaard" ned til vores Elsepige.

EFTERSKRIFT VED JANNI RIISE

Min mor døde i 1984 og min far i 1986, hvorefter jeg "overtog" Else. Skrev hver måned, sendte pakker til jul og besøgte hende på hendes fødselsdag til hun døde 79 år gammel i 2004, som en rolig gammel storesøster, der altid var glad for at se os, at få gaver og få læst op af de bøger, jeg bragte af Rødhætte, Hans og Grethe og andre gamle eventyr, som hun kendte.

Hun var glad for at se TV og høre musik. Havde de sidste år eget værelse med eget TV og CD spiller, men opholdt sig om dagen i dagligstuen med de andre gamle. Else var glad for fint tøj og smykker, og hendes søde kontaktperson, som administrerede hendes tøj og lomme penge, tog Else med på shoppingtur, så Else selv kunne være med til at vælge nyt moderne tøj. Hun var altid så fin, og det tøj rev hun aldrig i stykker. Så hun var mere rolig og syntes at acceptere livet, som det nu var, de seneste år. Vi havde morbror Helge med til hendes fødselsdag indtil hans sidste år, og min John var utrolig forstående og god ved Else, så hun var meget glad for ham også. Da Else døde var vi desværre på Samoa, men min datter Mie og hendes to piger + min ældste søn Bo var med til hendes bisættelse, og vi var med til urnenedsættelsen på Hans Riises familiegravsted på Bogø.

NB: Jeg ved, at Else fik en operation i hjernen, der kaldes: "Det Hvide Snit" og blev meget roligere derefter, men jeg kan simpelthen ikke huske, hvornår det har været, men det må i hvert fald have været efter, at min mor har skrevet dette. Ellers havde hun vel nævnt det?

ANNONCE

En hjerneskode sidder ikke oppe i hjernen, men i **relationen med omgivelserne**

AF ALICE HASSELGREN, LEDEK AF LEVS BØRNETERAPEUTORDNING OG ERGOTERAPEUT ■

Relationen mellem mennesker er det vigtigste for at skabe udvikling. Det mener den norske psykolog Per Lorentzen, som lederen af LEVs børneterapeutordning har mødt i Odense. Hun er fascineret af Lorentzens tænkning og giver her en kort indføring i hans måde at forholde sig til udviklingshæmmede på

En hjerneskode sidder ikke i hjernen, men i relationen med omgivelserne. Ordene kommer fra den norske psykolog Per Lorentzen, som holdt et glimrende seminar i Odense her i efteråret om "Kommunikation og samspil med børn og voksne med udviklingshæmning".

Per Lorentzen har en anderledes synsvinkel på den pædagogiske tilgang til

udviklingshæmmede end den traditionelle. Han skriver i sin bog "Fra tilskuer til deltager" fra 2003:

"Som vejleder i boliger og dagcentre for udviklingshæmmede træder man ind i en allerede etableret kultur og daglig virksomhed. Man støder på etablerede traditioner, holdninger og forestillinger. De udviklingshæmmede lever deres liv sammen med personalet, som ofte er de nærpersioner, de har tilgang til. I bofællesskaber skal mange forskellige personer leve og fungere sammen. De ansatte skal bidrage til, at den udviklingshæmmedes liv bliver så godt som muligt. Fordi mange hverdagsrutiner er så indarbejdede, skal der ofte meget til for at skabe ændringer, både praktisk

og fagligt. De fleste personalegrupper vil gerne have vejledning i forlængelse af den forståelsesramme, som allerede er til stede".

ET UALMINDELIGT LIV

Det er en rigtig svær proces at få indført ændringer i et botilbud. Det er dog en helt nødvendig proces for at åbne op for nye udviklingsmuligheder gennem samspil og kommunikation mellem personale og beboere.

Per Lorentzen sagde på konferencen i Odense, at i Danmark bor de

fleste mennesker med udviklingshæmning i et professionelt arbejdsmiljø, som er meget forskelligt fra at leve et almindeligt liv. For at blive et "almindeligt" menneske skal man leve et almindeligt

ANNONCE

liv. Hverdagslivet for voksne udviklingshæmmede bliver, som personalet planlægger. Der er regler og retningslinjer for alle situationer

- morgensituationen, spisesituationen, påklædningsituationen osv. Alt lige fra tandbørstning til ferieplanlægning har personalet ansvaret for. En god dag for personalet er, når

alle "situationerne" kan krydses af uden problemer med beboerne. Det gode liv for beboerne afhænger af, om man som personale har nået de faglige mål.

Per Lorentzen er optaget af at erstatte dette traditionelle syn på udviklingshæmmede med et mellemmenneskeligt perspektiv, hvor ligeværd, samvær og et godt hverdagsliv sættes i fokus.

Per Lorentzen mener, at gennem samvær, samspil og kommunikation kan livskvaliteten øges.

For at gøre det rigtige i arbejdet med voksne udviklingshæmmede, må pædagogerne et stykke hen ad vejen stille pædagogikken i anden række, droppe

behandlingstilgangen og mødes med personen med udviklingshæmning "menneske til menneske".

UDVIKLINGS- HÆMNING ER SOCIALT BETINGET

Udviklingshæmning betragtes almindeligvis som mangel på visse færdigheder og funktioner, der bedst kan afhjælpes gen-

nem målrettet træning og systematisk oplæring. Hvad sker der, hvis vi i stedet begynder at tænke på udviklingshæmning som en relation mellem mennesker? Hvilke perspektiver åbner sig, hvis vi tager udgangspunkt i, at børn og voksne med udviklingshæmning ikke behøver behandling, men behøver at blive set og mødt som de anderledes personer, de er?

Ifølge Per Lorentzen er funktionshæmning noget, som nogle mennesker oplever i visse situationer i mødet med andre. Det er noget, som udspiller sig på et socialt plan. Udviklingshæmning er ikke en selvstændig egenskab eller "ting", men en social relation mellem mennesker. Hvordan hver enkelt funk-

tionshæmnet kommer til at leve sit liv med sine vanskeligheder og sin anderledeshed vil være afhængigt af, hvordan hans/hendes relationer til andre personer før og nu forløber.

"Hverdagslivet for voksne udviklingshæmmede bliver som personalet planlægger"

Bliv klogere

Per Lorentzen har skrevet flere bøger om udvikling gennem samspil og kommunikation. På dansk findes:

Usædvanlige børn

- *samspil og kommunikation med alvorligt handicappede børn*

Fra tilskuer til deltager

- *samspil og kommunikation med voksne udviklingshæmmede*

"En god dag for personalet er, når alle "situationerne" kan krydses af uden problemer med beboerne"

Per Lorentzen

Per Lorentzen underviser i socialpædagogik og psykologi på Høgskolen i Oslo. Siden 1990 har han arbejdet som faglig vejleder i forhold til personalegrupper, der arbejder med mennesker med udviklingshæmning.

I Norge har Per Lorentzen gennem adskillige år afholdt kurser og forelæsninger for studerende og personaler, som arbejder med udviklingshæmmede. Han har holdt mange vejledningssmøder i forskellige faglige miljøer, såsom PPR-kontorer, skoler og specialbørnehaver. Han har været faglig vejleder i forskellige typer af boliger for voksne udviklingshæmmede, på dagcentre, beskyttede værksteder og arbejdspladser, hvor voksne udviklingshæmmede har et dagtilbud.

Per Lorentzen er både i sin undervisning og i sit arbejde som faglig vejleder meget optaget af samværet og relationen mellem mennesker. Per Lorentzens klare budskab er, at relationen mellem mennesker er det vigtigste for at skabe udvikling.

SMÅ ANNONCER

SMÅ ANNONCER

SMÅ ANNONCER

SMÅ ANNONCER

ANNONCE

Støt LEV

 støt dig selv

 støt udviklingshæmmede

Bliv medlem af LEV og få gratis rådgivning, kurser og viden om dit barns handicap, hvad du som forælder kan gøre for at hjælpe dit barn, og hvad du kan gøre for at hjælpe dig selv og andre familier med et udviklingshæmmet barn.

Vi tilbyder følgende typer medlemskaber:

Enkelt medlem	300 kr. pr. år
Enkelt u. blad	175 kr. pr. år
Parmedlem	425 kr. pr. år
Parmedlem u. blad	250 kr. pr. år
Pensionist/studerende	150 kr. pr. år
Pensionistpar/studerendepar	225 kr. pr. år
Pensionist/studerende u. blad	75 kr. pr. år
Livsvarigt medlem	3.500 kr.
Forening	800 kr. pr. år
Guldmedlem	10.000 kr.
Abonnement	300 kr. pr. år

Du kan melde dig ind i LEV ved at ringe på tlf. 3635 9696, sende en e-mail til lev@lev.dk eller direkte fra LEVs hjemmeside www.lev.dk

Forsørgelsen til unge på STU skal kulegraves

I modsætning til jævnaldrende på andre ungdomsuddannelser kan unge på STU, den særligt tilrettede ungdomsuddannelse, ikke få SU. Nogle tyr til kontanthjælp, andre lever af førtidspension, og andre igen må bruge af deres opsparing. Undervisningsministeriet vil nu analysere de unges forsørgelse. Det kom frem på ministeriets konference om uddannelse og handicap, der i år satte fokus på overgangen til ungdomsuddannelserne for unge med særlige behov.

"Politikerne er opmærksomme på problemet, og det står på vores plan, at vi skal kulegrave forsørgelsesgrundlaget", sagde kontorchef Finn Christensen fra Undervisningsministeriets kontor for specialundervisning på konferencen ifølge Specialpaedagogik.dk.

Voldsomt fald i handicapinvesteringer siden 2001

De offentlige investeringer i handicapområdet er faldet 66 procent fra 2001 til 2008. Det viser en undersøgelse, som Arbejderbevægelsens Erhvervsråd har lavet. I budgettallene for 2009 er der udsigt til en stigning i handicapinvesteringerne, men på trods heraf er der stadig tale om et dramatisk fald i forhold til 2001. Målt i forhold til 2001 er der samlet investeret 1,8 milliard kroner mindre i handicappedes botilbud, døgninstitutioner og hjælpemidler. Det skal ses i lyset af, at en tredjedel af voksne handicappede (ca. 6400 personer) ifølge en stor undersøgelse, som Socialpædagogerne har foretaget af landets botilbud i 2009, bor på under 20 m².

Analysens hovedkonklusioner er:

- De offentlige investeringer i handicapområdet er faldet fra 518 mio. kr. i 2001 til 177 mio. kr. i 2008, svarende til et fald på 340 mio.kr. (i 2009-priser) eller 66 procent ifølge de kommunale regnskaber.
- I budgettallene for 2009 er der udsigt til en stigning på handicapområdet til 291 mio. kr. (2009-priser), men der er stadig tale om et dramatisk fald på 44 procent siden 2001.
- Akkumuleres efterslæbet i perioden 2001 til 2009 i forhold til et fastholdt 2001-niveau er efterslæbet på over 1,8 mia. kr., svarende til seks gange så meget som investeringsniveauet når op på i 2009.

Lille Lulu Lykkepot
– Lasses sære lillesøster
65 sider – 179,95 kr.
Gyldendal

Lille Lulu Lykkepot

"Lasse har fået en underlig lillesøster. Lulu siger aldrig noget, hun går bare og nynner og danser og forstår ingenting. Hun er altid glad, men far og mor og Lasse er kede af det." Sådan beskrives indholdet i en børnebog, som Gunilla Bergström, der især er kendt som forfatter til Alfons Åberg-bøgerne, har skrevet.

Lille Lulu Lykkepot er baseret på Gunilla Bergströms egne erindringer om hverdagen med sine dengang to små børn, hvoraf den ene, kaldet Lulu i bogen, er udviklingshæmmet. Første halvdel af bogen har tidligere været udgivet, men anden halvdel har ikke tidligere været udgivet i Danmark. Bogen er illustreret med Gunilla Bergströms karakteristiske tegninger.

Højesteret afviser at tage sag om sygedagpenge

Formand for ULF, Lisbeth Jensen, får ikke lov til at rejse sag om sygedagpenge i højesteret. Lisbeth Jensen har et job på en helt almindelig folkeskole, men modsat resten af sine kolleger kan hun ikke få dagpenge ved sygdom. I september afgjorde Vestre Landsret, at det var en korrekt procedure og omgjorde dermed en tidligere afgørelse i byretten fuldstændigt. Og nu har højesteret altså besluttet, at landsrettens afgørelse skal stå ved magt.

LEVs landsformand Sytter Kristensen, ønsker nu, at LEV i forlængelse af Lisbeths sag sætter fokus på en række problemstillinger i forbindelse med beskyttet beskæftigelse.

For eksempel har sagen vist, at det er uklart, hvordan rettigheder og pligter hænger sammen i den beskyttede beskæftigelse. Derudover er der forsørgelses problemer – særligt for de mange, som er tilkendt mellemste pension på den gamle ordning.

Vi følger op på denne problematik i kommende LEV-blade.

Udviklingshæmmede igen på det paralympiske program

Den Internationale Paralympiske Komité (IPC) – handicapidrættens IOC – har på weekendens generalforsamling i Kuala Lumpur vedtaget at genoptage udviklingshæmmede på det paralympiske program.

En af de nordiske mærkesager har netop været udviklingshæmmedes deltagelse i De Paralympiske Lege i London 2012, efter at denne gruppe har været sat uden for siden PL i Sydney i 2000. Her fik et spansk basketballhold kort efter PL fra taget guldmedaljerne, da det blev afsløret, at 10 ud af de 12 spillere ikke var udviklingshæmmede. Det fik store konsekvenser, men nu er denne gruppe atleter altså tilbage på det paralympiske program. Genoptagelsen var en realitet efter en intens debat og en snæver afstemningsmargin på 63 stemmer for, 53 imod og otte blanke stemmer. Det videre forløb er nu op til de enkelte idrætsgrene – i forhold til London 2012 gælder det henholdsvis atletik, bordtennis, roning og svømning.

Finansloven kompenserer (delvist) for nedgang i tipsmidler

Regeringen og DF har i deres finanslovaftale afsat et ekstraordinært tilskud på 40 millioner kroner i 2010 og 70 millioner kroner i 2011 til modtagere af overskud fra Danske Spil, herunder blandt andet handicaporganisationerne. Det ekstraordinære tilskud gives med henblik på at kompensere overskudsmodtagerne for et forventet faldende overskud i Danske Spil. Udenlandske bookmakere har efterhånden overtaget så stor en del af spillemarkedet, at det kan mærkes på omsætningen i Danske Spil - og dermed også mærkes i handicaporganisationerne, der modtager støtte herfra. Situationen forventes løst med en liberalisering af spillemarkedet i 2012, hvorefter der bliver opkrævet afgifter og bidrag til velgørende formål fra alle spiludbydere på det danske marked. DH advarer politikerne mod fortsat at forholde sig passive omkring det ulovlige spil.

Kommunekredse

LANDSFORENINGEN LEV:

– udvikling for udviklingshæmmede

LANDSFORMAND:

Sytter Kristensen
Tlf. 5927 7323, fax 5920 9652
e-mail: sk@lev.dk

NÆSTFORMAND

Kitt Boel
Tlf. 8628 0925
e-mail: koltvej_35@adslhome.dk

LEV-BLADET:

Nr. 8/58. Årgang 2009
ISSN: 1903-7937

PROTEKTOR:

Hendes Majestæt
Dronningen

MEDLEM AF:

Inclusion International
NSR – Nordisk Samarbejdsråd

LANDSKONTOR:

Kløverprisvej 10 B, 2650 Hvidovre
Telefon: 3635 9696
E-mail: lev@lev.dk
Web: www.lev.dk

KONTOR- OG TELEFONTID:

Mandag til torsdag: 9.00-16.00
Fredag: 9.00-13.00
GIRO:

5 49 00 06 (kontingent)
2 00 10 04 (gaver og bidrag)

ANSVARSHAVENDE REDAKTØR:

Sytter Kristensen

REDAKTION:

Arne Ditlevsen, Sytter Kristensen,
Lasse Rydberg, Hans Andersen

FORSIDEFOTO:

Hans Juhl

STOF TIL BLADET SENDES TIL:

Kløverprisvej 10 B, 2650 Hvidovre
Telefon: 3635 9696
Telefax: 3635 9697
E-mail: redaktion@lev.dk
Indsendte bidrag afspejler ikke
nødvendigvis LEVs holdninger.

DEADLINES:

LEV 1/10 udkommer medio
februar, deadline 20. januar 2010
LEV 2/10 udkommer medio
april, deadline 15. marts 2010

ANNONCEEKSPEDITION:

Damgårdsvvej 46, Gram
8660 Skanderborg
Tel. 8793 3788
Email: fl@flekrame.dk

OPLAG:

9.400 stk.

TRYK:

Glumsø Bogtrykkeri

LAYOUT:

Synergi
Telefon: 7027 9003

LEVS RÅDGIVNINGSTJENESTE:

Mandag, tirsdag, onsdag:
10.00 - 12.00
Torsdag, fredag, lørdag, søndag:
Lukket
Ring 8038 0888
(LEV betaler samtalen)
E-mail: raadgivningen@lev.dk

Assens/Middelfart/Nordfyn

Ingrid Rasmussen
Tlf: 6445 1562
e-mail: ingrid.rasmussen@kabelmail.dk

Bornholm

Svend Pedersen
Tlf. 5695 6326
e-mail: svend_p@tiscali.dk

Billund

Kristen Haubjerg
Tlf. 7532 1119
e-mail: elsemarie.kristen@mvb.net

Brøndby/Ishøj/Vallensbæk

Torben Olsen (kontaktperson)
Tlf. 3647 0212
e-mail: torbenogsus@olsen.mail.dk

Dragør-Tårnby

Alex Dufrenne
Neelsvej 5
2791 Dragør
e-mail: alex.dufrenne@mail.dk

Egedal

Jane Villemoes
Tlf. 4031 7597
e-mail: janevillemoes@msn.com

Esbjerg/Fanø

Carl Henning Møller
Tlf. 7514 2879
e-mail: chm@kreds.lev.dk

Favrskov - Skanderborg

Jytte B Sørensen
Tlf. 8622 4631
e-mail: jytte.soerensen@kreds.lev.dk

Faxe

Vakant

Fredensborg/Humlebæk

Michael Willenbrack
Tlf. 4848 0031
e-mail: michael.willenbrack@tdcadsl.dk

Frederiksberg

Ejvind Wilms
Tlf. 3321 7002
e-mail: ejvind.wilms@kreds.lev.dk

Frederikshavn/Læsø

Tove Nørgaard Jensen
Tlf: 9829 2186
e-mail: frugthaven10@jensen.tdcadsl.dk

Frederikssund

Astrid Schøbel
Tlf. 4731 4815
e-mail: astrid@schoebel.dk

Furesø

Sine Holm
Tlf. 4498 4454
e-mail: sine@biomerieux.dk

Fåborg/Midtfyn

Ulla Stick
Tlf. 6268 1987
e-mail: ulla.stick.kredslev@mail.dk

Gentofte

Alice Hasselgren
Tlf. 4364 6467
e-mail: alice.hasselgren@mail.dk

Gladsaxe

Mads Rimmen
Tlf. 3513 4419
e-mail: mads.rimmen@vip.cybercity.dk

Greve

Sten Holst
Tlf. 4390 3306
e-mail: sten.holst@mail.dk.

Gribskov

Vakant
Kontakt Stig Christensen, LEV
Tlf. 3635 9696
e-mail: sc@lev.dk

Guldborgsund

Tina Farinha
Tlf. 2625 0800
e-mail: farinha@mail.dk

Haderslev

Solvej Laugesen
Tlf. 7484 1665
e-mail: solvej@dlgmail.dk

Halsnæs

Rita Simonsen
Tlf. 4971 9471
e-mail: ritas@os.dk

Hedensted/Horsens

Mikael Bisted
Tlf. 7568 1227
e-mail: stened@mail.dk

Helsingør

Jacob Svendsen
Tlf. 4922 6162
e-mail: jacob.svendsen@pol.dk

Herlev

Marianne Ulrich-Jørgensen
Tlf. 4491 9168
e-mail: ml.ulrich@privat.dk

Herning/Ringkøbing/Skjern

Inge-Lise Pilgaard
Tlf. 9719 1910
e-mail: inge-lise.pilgaard@kreds.lev.dk

Hillerød/Allerød

Dorthe Kann
Tlf. 4826 1050
e-mail: kannrose@post8.tele.dk

Hjørring/Brønderslev/Jammerbugt

Fridolin Laager
Tlf. 9847 9116
e-mail: laager@mail.dk

Holbæk

Morten Løvschall
Tlf. 5917 3917
e-mail: morten@lovschall.name

Holstebro

Jørgen Bloch Lauritsen
Tlf. 9749 1629
e-mail: bloch@adslhome.dk

Hvidovre

Vakant
Kontakt Stig Christensen, LEV
Tlf. 3635 9696
e-mail: sc@lev.dk

Høje Taastrup

Asger Høg
Tlf. 4656 3710
e-mail: ahog@tdcadsl.dk

Hørsholm

Flemming Sundt
Tlf. 4586 1707
e-mail: connie@poulsen.mail.dk

Ikast-Brande

Tove Carlson
Tlf. 9725 2058
e-mail: mail@t-carlson.dk

Kalundborg

Pia Schmidt
Tlf. 2012 3383
e-mail: pl@schmidt.mail.dk

Kolding

Grethe Blond
Tlf. 7551 8263
e-mail: hcb220238@mail.tele.dk

København

Steen Stavngaard
Tlf. 3646 3783
e-mail: ss@sankt-annae.dk

Køge

Frank Poulsen
e-mail: lev.frank-poulsen@mail.dk

Lejre

Bjørn Lykke Sørensen
Tlf. 4648 0976
e-mail: lykke.soerensen@privat.dk

Lemvig

Anette Broe Henriksen
Tlf. 9782 2768
e-mail: anette.broe@kreds.lev.dk

Lolland

Gyrithe Sidor (kontaktperson)
Lavendelvej 11
4920 Søllested

Mariager Fjord/ Vesthimmerland/Rebild

Ella Holm Hansen
e-mail: eh@ellaholmhansen.dk

Morsø

Lone Øst
Tlf. 9776 4698
e-mail: zenofexxx@sol.dk

Nyborg/Kerteminde

Laurits Nielsen
Tlf. 6534 1509
e-mail: lauhed@mail.dk

Næstved

Laëtitia Taylor
Tlf. 2349 1131
e-mail: LEV_naestved@yahoo.dk

Odder/Samsø

Finn Thrantum
Tlf. 2177 1622
e-mail: finnthrantum@ofir.dk

Odense

Flemming Larsen
Tlf. 6616 7203
e-mail: stegsted@gmail.com

Odsherred

Bjarne Milandt Petersen
Tlf. 5993 0798
e-mail: bmilan@nyka.dk

Randers

Preben Schmidt
Tlf. 8640 2217
e-mail: preben@achtenschmidt.dk

Ringsted

Mona Williams
Tlf. 5764 3584
e-mail: williamsz@ofir.dk

Roskilde

John Møller
Tlf. 4632 7632
e-mail: john_moller1@msn.com

Rudersdal

Claus T. Hansen
e-mail: cth@cubizz.com

Rødovre

Irene Schimmell
Tlf. 3670 6492

Silkeborg

Anders Christensen
Tlf. 8684 6221
e-mail: jagachristensen@hotmail.com

Skive

Inge Vibeke Hahn
Tlf. 9753 5727

Slagelse/Sorø

Niels Gerner
Tlf. 5852 6320
e-mail: kirsten@gerner.dk

Solrød

Ove John Nielsen
Tlf. 5614 2133
email: ojn@privat.dk

Stevns

Susanne K. Pedersen
Tlf. 5650 4315
e-mail: sanand@mail.dk

Struer

Palle Olsen
Tlf. 9785 3815
e-mail: palle.olsen@kreds.lev.dk

Svendborg/Langeland

Frank E. Jensen
Tlf. 6222 1490
e-mail: edelberg@stofanet.dk

Sønderborg

Jonna Rasmussen
Tlf. 7443 3665
e-mail: osfire@rasmussen.dk

Thisted

Vakant

Tønder

Jens Ellekjær
Tlf. 7472 4094
e-mail: je@kreds.lev.dk

Varde

Ellen Højberg
Tlf. 7524 1260
e-mail: hoejberg@tele2adsl.dk

Vejen

Finn Nygaard
Tlf. 7552 4740
e-mail: finn@asbovej.dk

Vejle

Kirsten Sørensen (kontaktperson)
Tlf. 7573 5809
e-mail: ksorensen@stofanet.dk

Viborg

Henning Hansen
Tlf. 8669 9797

Vordingborg

Sven Ove Hansen
Tlf. 55814967
e-mail: sven.ove.hansen@kreds.lev.dk

Ærø

Susanne Jørgensen (kontaktperson)
Tlf. 6253 3319
e-mail: bs@hus.dk

Åbenrå

Magny Jønch
Tlf. 7452 6472
e-mail: magnyjonch@webspeed.dk

Ålborg

Annette Andreasen
Tlf. 9814 4714
e-mail: a.andreasen@home3.gvdnet.dk

Århus/Norddjurs/Syddjurs

Jan Kristensen
Tlf. 8628 0925
e-mail: jankr@dadlnet.dk

Angelmanforeningen i Danmark

Jan Øberg
Tlf. 7594 4574
e-mail:
angelmanforeningen@gmail.com
www.angelman.dk

Cri du Chat Foreningen

Birthe Villani
Tlf. 8611 8887
e-mail: villani@mail1.stofanet.dk
www.criduchat.dk

Danske Døvblindfødtes Forening

Vibeke Faurholt
Tlf. 9885 4332
e-mail: faurholt@mail.tele.dk
www.danskdxbf.dk

Dansk Forening for Tuberøs Sclerose

Liselotte W. Andersen
Tlf. 8627 7714
e-mail: brandersen@webspeed.dk
www.tuberoessclerose.dk

Den danske CDG-forening

Pia Seitzberg
Tlf. 3512 5125
e-mail: johnnymadsen@email.dk
www.cdg.dk

Foreningen Handicappede Børn Uden Diagnose

Anja Grevinge
Tlf. 6178 0508
e-mail: hbud@forum.dk
www.hbud.dk

Landsforeningen for Rubinstein-Taybi Syndrom

Claus Jørgensen
Tlf. 4018 4050
e-mail: georgsholm@mail.dk
www.rubinstein-taybisyndrom.dk

UniqueDanmark

Dorte Vestergren Møller
e-mail: dorte@uniquedanmark.dk
www.uniquedanmark.dk

Kristelig Handicapforening

Ellen Hessellund Mikkelsen
Tlf. 8741 0138
e-mail: landskontor@k-h.dk
www.kh.dk

Landsforeningen Downs Syndrom

Brita Mannick Laursen
Tlf. 9749 6688
e-mail: ulbrit@tele.dk
downssyndrom@downssyndrom.dk
www.downssyndrom.dk

Landsforeningen for Fragilt X syndrom

Helle Hjalgrim
Tlf. 4448 5808
e-mail: helle.hjalgrim@dadlnet.dk
www.fragiltx.dk

Dansk Forening for Williams Syndrom

Michael Lauridsen
Tlf. 6441 5391
e-mail: williamssyndrom@mail.dk
www.williams-syndrom.dk

LUMA – Landsforeningen der arbejder for Udviklingshæmmede Med Autisme

Henrik Sloth
Tlf. 4453 0697
e-mail: luma@lumaweb.dk
www.lumaweb.dk

Landsforeningen for Prader-Willi Syndrom

Børge Troelsen
Tlf. 8629 2141, Fax 8629 2191
e-mail: b.troelsen@email.dk
www.prader-willi.dk

Landsforeningen for Sotos Syndrom

Yvonne Wounlund
Tlf. 6447 1090
e-mail: yvonne-wounlund@mail.dk
www.sotos.dk

Landsforeningen Rett Syndrom

Winnie Pedersen
Tlf. 7020 2053
e-mail: post@rett.dk
www.rett.dk

ULF – Udviklingshæmmedes Landsforbund

Lisbeth Jensen
Tlf. 7572 4688, Fax 7572 4633
e-mail: ulf@ulf-web.dk
www.ulf-web.dk

KNUS

Lene Bang Larsen
Tlf. 3649 0899
e-mail: lene@knus.nu
www.knus.nu

Copyright:
LEV må gerne kopieres og på anden
måde anvendes, hvis kilden tydeligt
angives.
Et eksemplar af den pågældende pub-
likation bedes tilsendt LEVs redaktion.
ISSN 1903-7937

ANNONCE

ANNONCE

Som pårørende til udviklingshæmmede og medlem af LEV kan du opnå gode rabatter på dine forsikringer hos Codan. Ring og hør mere på 33 55 55 55.

DET HANDLER JO BARE OM AT LEVE

LEV og Codan har sammen udviklet en række forsikringer, der er specielt tilpasset handicappedes og udviklingshæmmedes behov.

Vi kalder dem **HANDI** forsikringer

Du får f.eks. med HANDI hændelsesforsikring en række fordele i forhold til andre ulykkesforsikringer.

Blandt andet dækning af brilleskader, tandskader og knoglebrud, og så kræves der ingen helbredsoplysninger.

Ring nu til LEV og hør mere om alle HANDI forsikringerne, og hvordan vi hjælper dig med at forsikre det liv, du lever.

Al henvendelse til: Landsforeningen LEV,
Kløverprisvej 10B, 2650 Hvidovre, Tlf. 3635 9696